

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

สาขา

เศรษฐศาสตร์

ภาควิชา

เรื่อง ผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย
ต่ออุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง

The Effect of Import Tariff Reduction between Australia and Thailand
on the Canned Tuna Industry

نامผู้วิจัย นางสาวรัชฎกานต์ ลาพร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์เรวัตร ชรรมาภิรมย์, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาณี หาญพัฒนะนุสรณ์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์โสเมสกว เพชรานนท์, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

สืบสินธุ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย
ต่ออุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง

The Effect of Import Tariff Reduction between Australia and Thailand on the Canned Tuna
Industry

โดย

นางสาวรัชฎาณต์ ลาพร

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รณกานต์ ลาพร 2557: ผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศออสเตรเลียและ
ประเทศไทยต่ออุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋อง ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์เรวัตร ธรรมากิริมย์, Ph.D. 92 หน้า

ปลาทุ่นำกระป๋องเป็นสินค้าที่ไทยมีมูลค่าการส่งออกและมีส่วนแบ่งการตลาดในประเทศ
ออสเตรเลียสูง แต่ในปัจจุบันการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องมีมูลค่าลดลง ส่งผลให้ประเทศไทย
ประสบปัญหาในเรื่องการขยายตัวการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋อง การทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง
ไทยและออสเตรเลียน่าจะช่วยให้อุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋องของไทยได้รับประโยชน์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปลาทุ่นำ
กระป๋องของประเทศไทยและการทำความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย 2) ศึกษาปัจจัยที่
กำหนดปริมาณการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยโดยอาศัย
แบบจำลองในรูปสมการถดถอยเชิงซ้อน โดยประมาณค่าด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด 3) วิเคราะห์
ผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของ
ออสเตรเลียจากประเทศไทย

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ราคานำเข้าปลาทุ่นำกระป๋อง และอัตราแลกเปลี่ยน มีอิทธิพลต่อ
ปริมาณการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย และเมื่อประเทศ
ออสเตรียลดอัตราภาษีนำเข้าให้กับประเทศไทยแล้ว มูลค่าการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของ
ประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นแต่ในสัดส่วนที่ไม่สูงมากนัก เพราะฉะนั้นภาครัฐบาล
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ทั้งนี้เพื่อให้ต้นทุน
ของผู้ผลิตและส่งออกไทยลดลง สามารถแข่งขันได้ดียิ่งขึ้น และพัฒนามาตรฐานของปลาทุ่นำ
กระป๋องเพื่อที่จะได้ปรับตัวได้สอดคล้องกับระบบการค้าเสรีต่อไป

Thanyakarn Laporn 2014: The Effect of Import Tariff Reduction between Australia and Thailand on Canned Tuna Industry. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Rewat Thamma-Apiroam, Ph.D. 92 pages.

The Thai canned tuna industry has a high export value and high market share in Australia. However, nowadays canned tuna export volume tends to be lower and this causes the problem of expanding of canned tuna. The free trade agreement between Thailand and Australia would be beneficial to tuna industry of Thailand.

This study aims to, 1) analyze the general condition of the canned tuna industry in Thailand and The trade agreements between Thailand and Australia, 2) study the factors influencing Australia's import volume on canned tuna from Thailand through multiple regression model using the least squares estimation method, and 3) analyze the impact of import tariff reduction on the Australian canned tuna import.

The results indicated that prices of imported canned tuna and exchange rates were the important factors in determining the import volume of canned tuna from Thailand by Australia. Furthermore, when the import tariffs between Australia and Thailand were reduced, the value of import slightly increased. Therefore, the government and related agencies should concern about improvement of import tariff structure to reduce operating cost of Thailand's producer and exporter. Moreover, standard development of canned tuna is also essential for the competitiveness under the free trade agreement scheme.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

____ / ____ / ____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เรวัตร ธรรมาภิรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ท่านได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา คำแนะนำ พร้อมทั้งตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ผศ.ดร.สุภาณี หาญพัฒนานุสรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่กรมประมงต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการเอื้อเฟื้อข้อมูลและให้คำแนะนำในการค้นหาข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และคนรอบข้าง ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจผู้เขียนตลอดมา สุดท้ายนี้ ความดีและประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน แต่หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ธัญกานต์ ลาพร
พฤษภาคม 2557

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่ได้รับ	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
แนวคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	22
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	22
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	23
สมมติฐานของแบบจำลอง	25
บทที่ 4 สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องในประเทศไทย	
และการทำข้อตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียต่ออุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง	28
สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องในประเทศไทย	28
การผลิต	35
การตลาดและการกระจายสินค้า	41
ประเทศคู่แข่ง	44
นโยบายและมาตรการภาครัฐ	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัญหาและอุปสรรค	45
SWOT Analysis ของอุตสาหกรรมพลาทูนากะป๋องของไทย	48
การทำข้อตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย	50
สถานะการส่งออกพลาทูนากะป๋องของประเทศไทยไปประเทศออสเตรเลีย	52
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์	56
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณอุปสงค์การนำเข้า	
พลาทูนากะป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย	56
ส่วนที่ 2 ผลจากการลดภาษีนำเข้าพลาทูนากะป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้า	
พลาทูนากะป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย	64
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการศึกษา	67
ข้อเสนอแนะ	69
ข้อเสนอแนะจากการศึกษารั้งนี้	69
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป	69
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	70
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก ข้อมูลการค้าพลาทูนากะป๋องของประเทศออสเตรเลีย	
และประเทศไทย	75
ภาคผนวก ข ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณผลกระทบของการลดภาษีนำเข้า	
ระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศไทยต่ออุตสาหกรรม	
พลาทูนากะป๋อง	84

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก ค ผลการศึกษา

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

92

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มูลค่าการส่งออกอาหารทะเลแปรรูปทั้งหมดของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2555	2
2	มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2555	3
3	ปริมาณ มูลค่า และอัตราการขยายตัวในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง ของประเทศไทยไปประเทศออสเตรเลียตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 – 2555	5
4	ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องปีพ.ศ. 2555	29
5	ปริมาณการผลิต กำลังการผลิต และการจำหน่ายปลาทูน่ากระป๋อง ของประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ. 2545 – 2555	36
6	โครงสร้างต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง	40
7	รายชื่อบริษัท แแบรนด์ ผลิตภัณฑ์ทูน่าบรรจุกระป๋องที่จำหน่าย ภายในประเทศ	42
8	มาตรการกีดกันทางการค้ารูปแบบต่างๆที่ไทยได้รับจากการส่งออก ปลาทูน่ากระป๋อง	47
9	อัตราการขยายตัวในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ไปประเทศออสเตรเลียตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 – 2555	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ผลการทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95	58
11	ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋อง ของออสเตรเลียจากประเทศไทยหลังจากที่ออสเตรเลียมีการลดภาษีนำเข้า ในช่วงปีพ.ศ. 2548-2550	65
ตารางผนวกที่		
1	การลดภาษีของประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย	80
2	การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศต่างๆในตลาดโลกปีพ.ศ.2555	81
3	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ไปยังประเทศต่างๆ ปีพ.ศ. 2555	82
4	มูลค่าและปริมาณการนำเข้าปลาทูน่าแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศต่างๆ ปีพ.ศ. 2555	83
5	มูลค่า ปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย จากประเทศไทย รายได้เฉลี่ยต่อหัวและอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างไทย และออสเตรเลีย	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
6	ค่าสถิติจากการทดสอบสมการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย(ก่อนแก้ปัญหา Autocorrelation)	89
7	ค่าสถิติจากการทดสอบสมการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย(หลังแก้ปัญหา Autocorrelation)	90
8	การตรวจสอบปัญหา Heteroscedasticity ด้วยวิธี White Heteroskedasticity ของสมการปริมาณอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย	91

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ส่วนแบ่งทางการตลาดของประเทศออสเตรเลียในอุตสาหกรรม ปลาทูน่ากระป๋องปีพ.ศ. 2555	3
2	มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปประเทศออสเตรเลีย ระหว่างปีพ.ศ. 2546 -2555	5
3	ราคาปลาทูน่าท้องแถบในประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ. 2545-2555	6
4	ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่าสดแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศต่างๆ ปีพ.ศ. 2555	33
5	กระบวนการผลิตปลาทูน่ากระป๋องและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง	39
6	การผลิตปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ. 2545-2555	41
7	การจำหน่ายปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยปีพ.ศ. 2555	41
8	มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆ ในปีพ.ศ. 2555	43
9	การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในตลาดโลกปีพ.ศ. 2555	44
10	ส่วนแบ่งทางตลาดของปลาทูน่ากระป๋องในประเทศออสเตรเลีย ระหว่างประเทศไทยและประเทศอินโดนีเซียปีพ.ศ. 2555	55

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมอาหารถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งได้รับการสนับสนุนตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504) เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ลงทุนน้อย ใช้วัตถุดิบภายในประเทศสูง โดยเป็นทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ภายในประเทศและพึ่งพาการนำเข้าต่ำ เป็นอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดกิจกรรมการผลิตอื่น ๆ เช่น การผลิตกระป๋อง การจ้างแรงงาน และที่สำคัญคือเป็นแหล่งรองรับผลผลิตทางการเกษตรอีกด้วย

ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปเป็นสินค้าที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและการส่งออกเนื่องจากไทยมีประสบการณ์และความชำนาญในการผลิตอาหารทะเลแปรรูป มีโรงงานที่ทันสมัย อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปได้รับการส่งเสริมทั้งด้านการลงทุนและการส่งออกโดยหน่วยงานของภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันพัฒนาการผลิตและการปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้ได้ตามมาตรฐานของตลาด และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคในตลาดต่างประเทศพร้อมทั้งพยายามในการรักษาระดับมาตรฐานดังกล่าวไว้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจนสามารถขยายตลาดส่งออกได้อย่างกว้างขวางและมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การผลิตอาหารทะเลแปรรูปของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อการส่งออกโดยมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกปี และเมื่อพิจารณาเป็นรายสินค้า พบว่าในปีพ.ศ. 2555 ปลาหมึกกระป๋องมีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 80,804.87 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 30.52 ของมูลค่าการส่งออกอาหารทะเลทั้งหมดของประเทศไทย ซึ่งนับว่าเป็นสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับสินค้าในหมวดอาหารทะเลชนิดอื่นดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 มูลค่าการส่งออกอาหารทะเลแปรรูปทั้งหมดของประเทศไทยในปีพ.ศ. 2555

รายการ	ปี พ.ศ.2555		อัตราการเปลี่ยนแปลง		สัดส่วน มูลค่าปี พ.ศ. 2555 (ร้อยละ)
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (%)	มูลค่า(%)	
ทูน่ากระป๋อง	548,666.83	80,804.87	2.46	27.85	30.52
ชาร์ดินกระป๋อง	110,540.60	8,511.01	58.55	75.84	3.21
ปลากระป๋องอื่นๆ	53,202.09	6,523.16	4.14	27.00	2.46
ปูกระป๋อง	2,963.18	1,470.24	-6.34	-8.11	0.56
อาหารทะเลกระป๋อง อื่นๆ (ไม่รวมกุ้งและหมีก)	29,528.61	2,865.17	-19.44	-16.15	1.08
รวมอาหารทะเลกระป๋อง	744,901.30	100,174.46	7.01	28.10	37.84

ที่มา: กองประมงต่างประเทศ กรมประมง (2556)

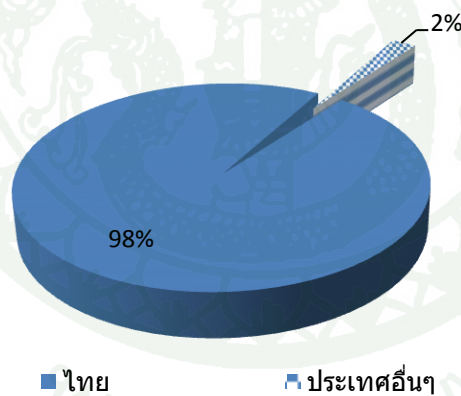
เมื่อพิจารณาตลาดนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่สำคัญของประเทศไทย พบว่า สหรัฐอเมริกา เป็นประเทศนำเข้ารายใหญ่ที่สุด รองลงมาคือ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และแคนาดา ซึ่งในส่วนของ ประเทศออสเตรเลีย มีมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในปี 2555 สูงถึง 7,341.78 ล้านบาท ดัง ตารางที่ 2 การที่ไทยมีมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในออสเตรเลียในสัดส่วนที่สูงขึ้น เป็นผล มาจาก โรงงานแปรรูปปลาทูน่าแห่งสุดท้ายในออสเตรเลียได้ปิดกิจการลงในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 เนื่องจากปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบ รวมทั้งเงินดอลลาร์ออสเตรเลียแข็งค่าขึ้น และเป็นเหตุให้ ผู้ประกอบการออสเตรเลียแข่งขันไม่ได้ สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ออสเตรเลียหันมานำเข้าปลาทูน่า กระป๋องจากประเทศไทยแทน ซึ่งปัจจุบันไทยครองส่วนแบ่งการตลาดปลาทูน่ากระป๋องใน ออสเตรเลียกว่าร้อยละ 98 ของมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องทั้งหมดของออสเตรเลีย (ธนาคาร เพื่อการส่งออกและนำเข้า, 2553) ดังภาพที่ 1

ตารางที่ 2 มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆ
ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2555

(หน่วย: ล้านบาท)

ประเทศ/ปี	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ทูน่า						
กระป๋อง						
USA	9,489.41	12,598.98	12,237.89	12,232.06	12,219.49	17,319.65
Australia	4,061.57	5,747.17	4,313.02	5,085.80	6,090.46	7,341.78
Japan	3,230.53	4,329.37	3,853.85	3,435.09	4,805.02	6,146.51
Canada	3,109.97	3,917.12	3,718.94	3,412.39	3,924.98	4,595.86

ที่มา: กรมศุลกากร (2556)

ภาพที่ 1 ส่วนแบ่งทางการตลาดของประเทศออสเตรเลียในอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง
ปีพ.ศ. 2555

ที่มา: กองประมงต่างประเทศ กรมประมง (2556)

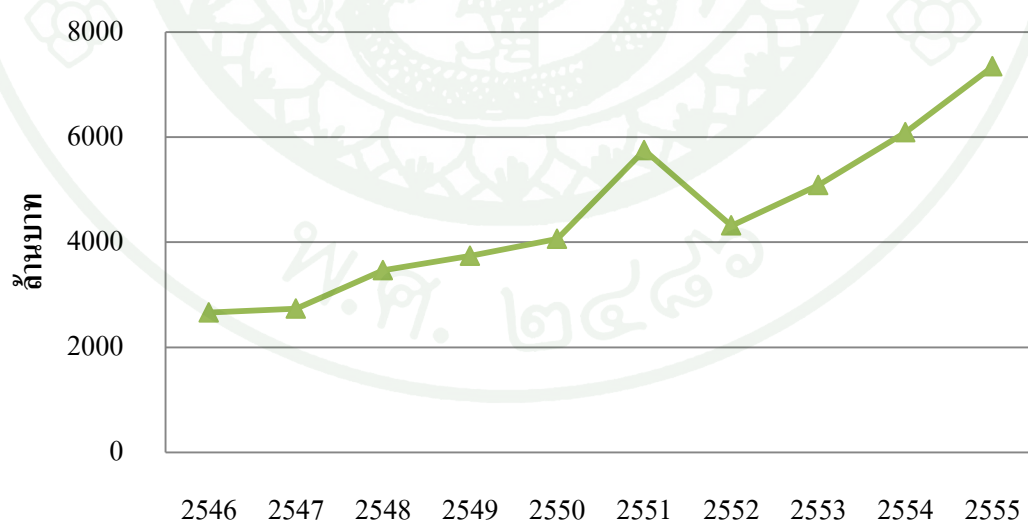
รัฐบาลไทยและรัฐบาลออสเตรเลียร่วมลงนามข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลีย (Thailand –Australia Free Trade Area : TAFTA) ซึ่งเป็นข้อตกลงเขตการค้าเสรีฉบับแรกที่ทำกับประเทศที่พัฒนาแล้วมีกรอบของข้อตกลงแบบเบ็ดเสร็จครอบคลุมทั้งการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน รวมทั้งความร่วมมือในด้านอื่นๆ ที่ทั้งสองประเทศมีความสนใจร่วมกันซึ่งข้อตกลงดังกล่าวเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป อุตสาหกรรมอาหารทะเลแปรรูปเป็นอีกอุตสาหกรรมหนึ่งที่ได้รับการลดภาษีนำเข้าจากออสเตรเลียโดยสาระสำคัญของความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียในส่วนของสินค้าประมงนั้นเมื่อมีผลบังคับใช้สินค้าอาหารทะเลแปรรูปนั้นเกือบทั้งหมดก็ได้ลดภาษีเป็นร้อยละ 0 ยกเว้น หนูนํ้ากระป๋องซึ่งออสเตรเลียถือว่าเป็นสินค้าอ่อนไหว โดยได้ทยอยลดภาษีจากร้อยละ 5 ในปีพ.ศ. 2548 เป็นร้อยละ 0 ในปีพ.ศ. 2550 โดยสินค้าอาหารทะเลแปรรูปที่ไทยส่งออกไปออสเตรเลียมากที่สุดคือ หนูนํ้ากระป๋อง รองลงมาคือ กุ้งปรุงแต่งหรือทำไว้ไม่ให้เสีย และกุ้งสด แช่เย็นแช่แข็ง ตามลำดับ ส่วนสินค้าที่ไทยนำเข้าจากออสเตรเลียมากที่สุด ได้แก่ ปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง (รวมตับและไข่ ไม่รวมหนูนํ้า)

ในส่วนของการค้าปลาหนูนํ้ากระป๋องระหว่างไทยและออสเตรเลียพบว่า ประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญอันดับ 2 ของประเทศไทยซึ่งมีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้นโดยสม่ำเสมอทั้งในด้านปริมาณและมูลค่าการส่งออก โดยจะเห็นว่าในช่วงปีพ.ศ. 2546 - 2547 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่จะมีการบังคับใช้ข้อตกลงการค้าเสรี มูลค่าการส่งออกปลาหนูนํ้ากระป๋องมีอัตราการขยายตัวค่อนข้างต่ำ จะเห็นว่าในปีพ.ศ. 2546 - 2547 มีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 2.66 แต่ภายหลังจากข้อตกลงส่งผลให้ปริมาณการส่งออกปลาหนูนํ้ากระป๋องมีอัตราการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในช่วงปีพ.ศ. 2548-2549 มีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 26.76 ดังตารางที่ 3 ซึ่งจะเห็นว่ามูลค่าการส่งออกปลาหนูนํ้ากระป๋องในปีพ.ศ. 2548 - 2555 มีมูลค่าการส่งออกที่สูงขึ้น โดยในปีพ.ศ. 2555 มีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 7,341.78 ล้านบาท และมีบางช่วงเวลาที่มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงเล็กน้อยดังปีพ.ศ. 2552 ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 4,313.02 ล้านบาท ดังภาพที่ 2

ตารางที่ 3 ปริมาณ มูลค่า และอัตราการขยายตัวในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย
ไปประเทศออสเตรเลียตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 – 2555

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2546	26,626	2,661.7	-
2547	26,868	2,732.5	2.66
2548	29,114	3,463.8	26.76
2549	32,592	3,740.03	7.97
2550	32,074.15	4,061.57	8.60
2551	39,454.95	5,747.17	-41.50
2552	32,570.92	4,313.02	24.95
2553	41,084.80	5,085.80	19.26
2554	42,342.43	6,090.46	19.75
2555	43,255.02	7,341.78	20.55

ที่มา: กองประมงต่างประเทศ กรมประมง (2556)

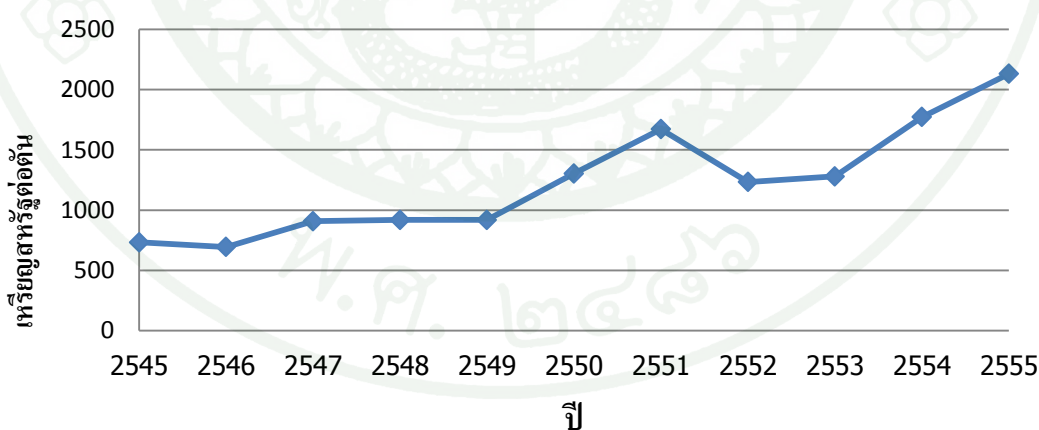

ภาพที่ 2 มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปประเทศออสเตรเลีย
ระหว่างปีพ.ศ. 2546 -2555

ที่มา: กองประมงต่างประเทศ กรมประมง (2556)

จากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (2555) พบว่า ในปัจจุบันปลาทูน่ากระป๋องมีการส่งออกในปริมาณที่ลดลง เนื่องจากมีแรงกดดันที่เพิ่มขึ้นจากหลายปัจจัย อาทิเช่น

1. ราคาทูน่าสูงขึ้น จากการที่โครงสร้างต้นทุนการผลิตเป็นวัตถุดิบปลาทูน่าร้อยละ 75 ของต้นทุนการผลิต ซึ่งวัตถุดิบปลาทูน่าประมาณร้อยละ 78 เป็นการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งปริมาณการจับได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศทั่วโลกที่มีอุณหภูมิสูงขึ้น และตามข้อตกลงขององค์การระหว่างประเทศเพื่ออนุรักษ์และจัดการทรัพยากรปลาทูน่า ได้มีมาตรการระงับการจับปลาทูน่าบางสายพันธุ์ในบางช่วงเวลา และกำหนดปริมาณที่จะจับในแต่ละปี ซึ่งในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาปริมาณการจับปลาทูน่าค่อนข้างคงที่ ขณะที่ความต้องการบริโภคมากขึ้น ทำให้ราคาสูงขึ้น โดยราคาเฉลี่ยของปลาทูน่าที่อ่าวแถบในประเทศไทย (ขนาด 4 ปอนด์ต่อตัวขึ้นไป) ในปีพ.ศ. 2554 อยู่ที่เมตริกตันละ 1,772 ดอลลาร์สหรัฐปรับตัวสูงขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 38.5 และในเดือนเมษายน พ.ศ. 2555 สูงถึงเมตริกตันละ 2,150 ดอลลาร์สหรัฐ เป็นราคาที่สูงเป็นประวัติการณ์ เพิ่มขึ้นจากเดือนเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 31.3 ทั้งนี้ ที่ปกติในปีที่ผ่านมาราคาปลาทูน่าจะปรับตัวลดลงในไตรมาสแรก และในไตรมาสที่ 2-3 จะเป็นช่วงที่ราคาปลาทูน่าปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากเป็นช่วงสิ้นสุดฤดูกาลจับปลาทูน่า จึงทำให้ผู้ประกอบการรายใหญ่คาดการณ์ว่าราคาปลาทูน่า เฉลี่ยในปีนี้จะอยู่ที่เมตริกตันละ 2,200 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีความสูงขึ้นดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ราคาปลาทูน่าที่อ่าวแถบในประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ. 2545-2555

ที่มา: กองประมงต่างประเทศ กรมประมง (2556)

2. การขาดแคลนแรงงานและต้นทุนค่าแรงเพิ่ม ในอดีตไทยถือว่าได้เปรียบในด้านศักยภาพของแรงงาน แต่ปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ทำให้ต้องอาศัยแรงงานต่างด้าว

โดยเฉพาะแรงงานพม่า แต่ก็มักเกิดปัญหาการเข้าออกงานสูง เนื่องจากในปีพ.ศ. 2554 ที่ผ่านมา แรงงานพม่าสามารถทำวีซ่าได้ ทำให้แรงงานดังกล่าวมีการเคลื่อนย้ายหากโรงงานใหม่ให้ค่าแรงสูงกว่า นอกจากนี้นโยบายปรับขึ้นอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาทต่อวัน ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2555 จะทำให้ต้นทุนอุตสาหกรรมรวมสูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5-20 (สถาบันอาหาร กระทรวงอุตสาหกรรม, 2555)

3. ตลาดส่งออกชะลอตัว จากปัญหาเศรษฐกิจ การแข่งขันระหว่างประเทศที่ทวีความรุนแรงขึ้นของผู้ผลิตเพื่อการส่งออก และมาตรการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ

จากอุปสรรคทางการค้าที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ประเทศไทยได้ประสบปัญหาในเรื่องการขยายตัวการส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง และประเทศคู่แข่งมีแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อปริมาณอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ตลอดจนผลจากการลดอัตราภาษีนำเข้าของปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียที่มีผลต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทย เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับไทยและสินค้าที่ทำการค้า อีกทั้งจะได้วางแผนในการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมสอดคล้องกับข้อตกลงการค้าเสรีเพื่อที่ไทยจะสามารถเป็นผู้ค้าที่ได้ประโยชน์สูงสุดตามแนวทางการค้าเสรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยและการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปประเทศออสเตรเลีย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยจากออสเตรเลีย
3. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยและการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปออสเตรเลียรวมทั้งผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของผลกระทบดังกล่าวที่จะเกิดขึ้น และเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับภาครัฐบาลในการกำหนดแนวทางการดำเนินนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง เพื่อสามารถแข่งขันในระบบเสรีภายใต้ความตกลงว่าด้วยการเปิดเสรีการค้า และเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้เป็นแนวทางในการเจรจาต่อรองเพื่อรักษาสีทธิประโยชน์ทางการค้าในอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยนั้นใช้ข้อมูลรายไตรมาสแบบอนุกรมเวลา (Time Series Data) ในช่วงเวลาตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2545 จนถึงไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2555 รวมทั้งหมด 44 ไตรมาส
2. สินค้าที่ทำการศึกษาคือปลาทูน่ากระป๋อง ซึ่งหมวดหมู่ของปลาทูน่ากระป๋องที่ทำการส่งออกจากประเทศไทยไปยังประเทศออสเตรเลีย มีผลิตภัณฑ์ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องเพียงรหัสเดียว ได้แก่ HS 160414 ตามการแบ่งรหัสของกรมศุลกากร

บทที่ 2

ทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แบ่งการตรวจสอบเอกสารในหัวข้อนี้เป็นสองส่วน โดยส่วนแรก คือ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และส่วนที่สอง คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. ทฤษฎีอุปสงค์ (Demand Theory) (วันรักษ์ มิ่งมณีนากิน, 2545: 31-36)

อุปสงค์ (Demand) หมายถึงปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ ณ ระดับราคาต่างๆ กัน ภายในระยะเวลาหนึ่งการที่เกิดอุปสงค์ต้องมีทั้งความปรารถนาที่จะซื้อ (Want) และอำนาจซื้อ (Purchasing) ผู้บริโภคจะต้องมีความเต็มใจที่จะซื้อ (Willingness) และความสามารถที่จะซื้อ (Ability) สินค้าพร้อมกันด้วย

กฎของอุปสงค์ (Law of Demand) กล่าวว่าปริมาณของสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อย่อมแปรผกผัน (Inverse Relation) กับระดับราคาของสินค้าและบริการนั้น เสมอจากกฎของอุปสงค์ดังกล่าวหมายความว่า เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณน้อยลงและเมื่อราคาลดลงผู้บริโภคจะซื้อสินค้าในปริมาณมากขึ้นการที่ปริมาณซื้อผกผันกับราคาสินค้านั้นเกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ

ผลทางรายได้ (Income Effect) เมื่อราคาสินค้าสูงขึ้นแต่รายได้ตัวเงินของผู้บริโภคคงที่ ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้ปริมาณน้อยลงนั่นคือรายได้แท้จริงของผู้บริโภคลดลงในทางตรงข้ามเมื่อราคาสินค้าลดลงผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าได้จำนวนมากขึ้นนั่นคือรายได้แท้จริงของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น

ผลทางการทดแทน (Substitution Effect) เมื่อราคาของสินค้าชนิดหนึ่งสูงขึ้นในขณะที่สินค้าชนิดอื่นซึ่งทดแทนสินค้านี้ได้มีราคาอยู่คงที่ผู้บริโภคจะรู้สึกว่าสินค้ามีราคาสัมพัทธ์สูงขึ้นจึงซื้อสินค้านั้นน้อยลงและหันไปซื้อสินค้าอื่นเพื่อใช้แทนสินค้านั้นในทางตรงข้ามเมื่อราคาของสินค้า

ลดลงผู้บริโภคจะซื้อสินค้าอื่นน้อยลงและหันมาซื้อสินค้านี้มากขึ้นอย่างไรก็ตามโดยทั่วไปแล้วมีการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคชนิดหนึ่งยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อปริมาณการซื้อของผู้บริโภคเรียกปัจจัยว่าตัวกำหนดอุปสงค์ (Demand Determinants) ปัจจัยนี้จะมีอิทธิพลต่อปริมาณการซื้อของผู้บริโภคมากขึ้นแตกต่างกันไปปัจจัยที่สำคัญดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1. ราคาของสินค้าชนิดนั้น ตามปกติเมื่อราคาเพิ่มสูงขึ้นปริมาณซื้อจะมีน้อยและเมื่อราคาสินค้าลดลงปริมาณซื้อจะมีมาก
2. รสนิยมของผู้บริโภคและความนิยมของคนส่วนใหญ่ในสังคมรสนิยมอาจเกี่ยวกับความรู้สึกนิยมชมชอบชั่วขณะหนึ่งซึ่งสามารถเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว สิ่งที่กำหนดรสนิยมของผู้บริโภคได้แก่ อายุ เพศ ความเชื่อ ค่านิยม การศึกษา แฟชั่นและอิทธิพลของการโฆษณาปัจจุบัน รสนิยมเป็นสิ่งที่มีผลต่อธุรกิจการค้าดังนั้นหน่วยธุรกิจจึงยอมลงทุนด้วยเงินจำนวนมหาศาลโฆษณาเพื่อหวังผลในการเปลี่ยนแปรงรสนิยม
3. จำนวนประชากร ตามปกติเมื่อประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้นความต้องการสินค้าและบริการจะเพิ่มตามแต่การเพิ่มจำนวนประชากรยังไม่เป็นการเพียงพอประชากรเหล่านี้จะต้องมีอำนาจซื้อด้วยจึงจะสามารถซื้อสินค้าได้มากขึ้น
4. รายได้ของผู้บริโภค โดยทั่วไปเมื่อประชากรมีรายได้โดยเฉลี่ยสูงขึ้นความต้องการสินค้าและบริการจะเปลี่ยนไปคือมักจะลดการบริโภคสินค้าราคาถูกและขณะเดียวกันก็หันไปบริโภคสินค้าราคาแพง
5. ราคาสินค้าชนิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามปกติความต้องการของผู้บริโภคอาจสนองได้ด้วยสินค้าหลายชนิดถ้าสินค้าชนิดหนึ่งมีราคาสูงขึ้นผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าชนิดนั้นน้อยลงและหันไปซื้อสินค้าอีกชนิดหนึ่งซึ่งใช้ทดแทนกันได้

แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์การนำเข้า (Branson, 1989: 401-408)

การนำเข้าสินค้าเป็นการทำธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศอย่างหนึ่งซึ่งจะบ่งบอกถึงสถานะเศรษฐกิจของประเทศนั้นๆ ได้การนำเข้าสินค้าของแต่ละประเทศจะมีการบันทึกไว้ในบัญชีดุลการชำระเงินในส่วนของดุลการค้าซึ่งการบันทึกบัญชีดุลการชำระเงินเป็นการบันทึกการทำธุรกรรมระหว่างประเทศใดประเทศหนึ่งกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลกประกอบด้วย 2 บัญชีสำคัญคือ

1. บัญชีเดินสะพัด (Current Account) บันทึกรายการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าและบริการ ตลอดจนการจ่ายโอนเงินระหว่างประเทศจึงประกอบด้วยดุลการค้าดุลบริการและเงินโอนสุทธิ

2. บัญชีทุน (Capital Account) บันทึกรายการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินทรัพย์เช่นการที่นักลงทุนต่างประเทศซื้อหลักทรัพย์พันธบัตรที่ดินหรือสินทรัพย์อื่นๆ ตลอดจนเงินที่ชาวต่างประเทศฝากไว้กับธนาคารเหล่านี้ถือเป็นการไหลเข้าของเงินทุนแต่การที่นักลงทุนไทยไปซื้อสินทรัพย์ต่างๆ ในต่างประเทศหรือฝากเงินไว้ในธนาคารต่างประเทศจัดว่าเป็นการไหลออกของเงินทุน

งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับการซื้อขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศ นั่นคือให้ความสำคัญกับบัญชีเดินสะพัดในส่วนของดุลการค้าโดยต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่งจากประเทศอื่นๆ โดยปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มูลค่าการนำเข้าขึ้นอยู่กับระดับรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคภายในประเทศ ผู้บริโภคที่มีรายได้ที่แท้จริงสูงย่อมสามารถซื้อสินค้าและบริการที่มีราคาสูงกว่าและซื้อในปริมาณที่มากกว่า ผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำ โดยทั่วไปเมื่อประชากรมีรายได้สูงขึ้นความต้องการสินค้าและบริการจะเปลี่ยนไปคือผู้บริโภคจะลดการบริโภคสินค้าที่มีราคาและคุณภาพต่ำแต่จะหันไปบริโภคสินค้าที่มีราคาแพงและมีคุณภาพสูงเพิ่มมากขึ้น

2. มูลค่าการนำเข้าขึ้นอยู่กับระดับราคาสินค้านำเข้าสินค้า โดยทั่วไปเมื่อมีราคาแพงขึ้นความต้องการหรือปริมาณที่ผู้บริโภคต้องการซื้อจะน้อยลงในทางตรงกันข้ามสินค้าที่มีราคาถูกลงความต้องการของผู้บริโภคจะเพิ่มมากขึ้น

3. มูลค่าการนำเข้าขึ้นอยู่กับระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 1 หน่วยกับเงินในประเทศ เนื่องจากรายได้ของประเทศส่วนหนึ่งจะถูกใช้เพื่อนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศหากอัตรา

แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศลดลงเท่ากับว่าประเทศนั้นมีรายได้เพิ่มขึ้นผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าและบริการที่นำเข้าจากต่างประเทศได้มากขึ้นหากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นเท่ากับว่าประเทศนั้นมีรายได้ลดลงผู้บริโภคก็จะซื้อสินค้าและบริการที่นำเข้าจากต่างประเทศลดลง

ความสัมพันธ์ของมูลค่าการนำเข้าสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งกับปัจจัยที่กำหนดความต้องการในสินค้าแสดงได้ดังนี้

$$M = f(Y, P, Ex)$$

โดยที่

M	หมายถึง	มูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง
Y	หมายถึง	รายได้ประชาชาติของประเทศผู้นำเข้า
P	หมายถึง	ระดับราคาสินค้านำเข้า
Ex	หมายถึง	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ 1 หน่วยกับเงินในประเทศ

นั่นคืออุปสงค์รวมของการนำเข้าสินค้าขึ้นอยู่กับรายได้ประชาชาติของประเทศผู้นำเข้า ระดับราคาสินค้านำเข้าและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นอีก เช่น จำนวนประชากร รสนิยมของผู้บริโภคและสภาพภูมิศาสตร์ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคนิ, 2545: 49-60)

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์คือค่าการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์หรือปริมาณซื้อสินค้าที่เกิดขึ้นเนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ตัวหนึ่งเปลี่ยนไปหนึ่งหน่วยซึ่งเป็นการวัดเพื่อดูปฏิกิริยาตอบโต้ของปริมาณซื้อที่มีต่อการเปลี่ยนของปัจจัยต่างๆว่ามีความไวมากน้อยเพียงไรและค่าความยืดหยุ่นที่ได้ยังสามารถใช้เปรียบเทียบกันได้ไม่ว่าสินค้าชนิดนั้นจะเป็นสินค้าชนิดเดียวกันหรือสินค้าต่างชนิดกันและมีหน่วยวัดค่าแบบใดก็ตามจากค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณออกมาจะเป็นหน่วยมาตรฐานคือเปอร์เซ็นต์

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคามายถึงเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อต่อเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า

$$\text{ความยืดหยุ่นของอุปสงค์} = \frac{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อสินค้า}}{\text{เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า}}$$

การพิจารณาความยืดหยุ่นของอุปสงค์ จะต้องมีการพิจารณาถึงสินค้าที่ใช้ทดแทนกันและสินค้าที่ใช้ประกอบกันดังนี้

ในกรณีของสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้ (Substitute Goods) ปริมาณซื้อสินค้าจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกับราคาสินค้า โดยค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นไขว้จะมีเครื่องหมายเป็นบวก ส่วนค่าสัมบูรณ์ของความยืดหยุ่นไขว้หากมีค่ามากก็แสดงว่าสินค้าชนิดนั้นใช้ทดแทนกันได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น

ในกรณีของสินค้าที่ต้องใช้ควบคู่กัน (Complementary Goods) ปริมาณซื้อสินค้าจะเปลี่ยนแปลงในทิศตรงกันข้ามกับราคาสินค้า โดยค่าสัมประสิทธิ์ความยืดหยุ่นไขว้จะมีเครื่องหมายลบ ส่วนค่าสัมบูรณ์ของความยืดหยุ่นไขว้หากมีค่ามากเท่าไร ก็แสดงว่าสินค้าสองอย่างต้องใช้ประกอบกันมากเท่านั้น สินค้าที่ไม่มีความสัมพันธ์กันจะมีความยืดหยุ่นไขว้เป็นศูนย์

ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์มีประโยชน์อย่างมาก ในการกำหนดนโยบายการค้าการลงทุน โดยเฉพาะในการกำหนดราคาสินค้าและการคำนวณหาแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ของปริมาณการซื้อของผู้บริโภคการศึกษาในครั้งนี้ จะนำทฤษฎีอุปสงค์ มาประกอบการศึกษาหาความยืดหยุ่นของอุปสงค์ ปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศผู้นำเข้าที่ทำการค้า ซึ่งมีผลมาจากปัจจัยสำคัญ ๆ หลายปัจจัย

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i เมื่อประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i (Baldwin and Murray, 1977)

จากการที่ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของสินค้านำเข้าแสดงร้อยละการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการนำเข้าต่อร้อยละการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้านำเข้าดังนี้คือ

$$E = \frac{\Delta Q \cdot P_0}{\Delta P \cdot Q_0}$$

โดยกำหนดให้

E คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้านำเข้า

ΔQ คือ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณการนำเข้าสินค้านำเข้าระหว่างปีที่ $t = 1$ กับ $t = 2$

ΔP คือ การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้านำเข้าระหว่างปีที่ $t = 1$ กับ $t = 2$

Q_0 คือ ปริมาณการนำเข้าสินค้า ณ ปีที่ $t = 1$

P_0 คือ ราคาสินค้านำเข้า ณ ปีที่ $t = 1$

ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i เมื่อประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i มีข้อสมมติว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้านำเข้าจากประเทศ i มีลักษณะไม่จำกัด (Infinity) กล่าวคือประเทศ j สามารถนำเข้าสินค้าเพิ่มขึ้นได้อย่างไม่จำกัดจำนวนโดยปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i เมื่อประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i มีดังนี้

1. มูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i ก่อนที่ประเทศ j จะลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i

2. ระดับอัตราภาษีนำเข้าสินค้าก่อนที่ประเทศ j จะลดอัตราภาษีนำเข้าให้แก่ประเทศ i

3. ระดับอัตราภาษีนำเข้าสินค้าหลังจากที่ประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าให้แก่ประเทศ i

4. ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้านำเข้าของประเทศ j จากประเทศ i

โดยสูตรในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i เมื่อประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i คือ

$$\Delta M_t = \frac{(t_1 - t_2)}{1 + t_1} E \cdot M_0$$

โดยกำหนดให้

ΔM_t คือ การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i เมื่อประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i ณ ปีที่ $t = 1$

t_1 คือ อัตราภาษีนำเข้าสินค้าก่อนที่ประเทศ j จะลดอัตราภาษีนำเข้าให้แก่ประเทศ i ณ ปีที่ $t = 1$

t_2 คือ อัตราภาษีนำเข้าสินค้าหลังจากที่ประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าให้แก่ประเทศ i ณ ปีที่ $t = 2$

E คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้านำเข้าของประเทศ j จากประเทศ i

M_0 คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i ณ ปีที่ $t = 1$

โดยทั่วไปการจัดเก็บภาษีศุลกากรมี 3 ลักษณะดังนี้

1. เก็บตามราคา (Ad Valorem Tariff) คือชนิดของภาษีที่คิดเป็นร้อยละของมูลค่าหรือราคาสินค้าราคาสินค้าภายในประเทศเมื่อมีการเก็บภาษีตามราคาเป็นดังนี้

$$P_d = P_m (1 + T_a)$$

โดยที่

P_d คือ ราคาสินค้าภายในประเทศเมื่อรวมภาษี

P_m คือ ราคาสินค้าเข้า

T_a คือ อัตราภาษีคิดเป็นร้อยละของมูลค่าหรือราคา

2. เก็บตามสภาพ (Specific Tariff) คือชนิดของภาษีที่กำหนดอัตราต่อสินค้าหนึ่งหน่วยเป็นจำนวนแน่นอนลงไป ราคาสินค้าภายในประเทศเมื่อมีการเก็บภาษีตามสภาพเป็นดังนี้

$$P_d = P_m + T_s$$

โดยที่

T_s คือ อัตราภาษีต่อสินค้าหนึ่งหน่วย

3. เก็บแบบผสม (Compound Tariff) คือชนิดของภาษีที่เก็บทั้งแบบตามสภาพและตามราคารวมกันเช่นอัตราภาษีรถจักรยานคิดเป็นร้อยละ 40 ของราคานำเข้าและอัตราภาษีรถจักรยานคันละ 200 บาทถ้าราคานำเข้ารถจักรยานคันหนึ่งเท่ากับ 1,000 บาทแสดงว่าต้องเสียภาษีเท่ากับ 600 บาท

ภาษีที่เก็บแบบตามราคามีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาดุลการชำระเงินระหว่างประเทศได้สะดวกกว่าภาษีเก็บแบบตามสภาพและเป็นการปรับตัวเองในระยะเวลาที่มีเงินเฟ้อเพราะเมื่อราคาสินค้าสูงรัฐบาลก็จะได้รายได้มากขึ้นไปด้วยนอกจากนั้นภาษีที่เก็บแบบตามราคายังใช้ได้กับสินค้าที่มีคุณภาพหลายระดับได้อีกด้วย

การศึกษาผลของการลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าของประเทศ j ที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i เมื่อประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวขึ้นอยู่กับส่วนต่างระหว่างอัตราภาษีนำเข้าสินค้าที่ประเทศ j จัดเก็บก่อนและหลังจากที่ลดอัตราภาษี

นำเข้าสินค้าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้านำเข้าของประเทศ j จากประเทศ i และมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i ก่อนที่ประเทศ j จะลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้า

โดยสมการการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i เมื่อประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i ดังกล่าวข้างต้นนั้นมันมีที่มาจากหาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้านำเข้าของประเทศ j จากประเทศ i ดังนี้

จากค่า

$$E = \frac{\Delta Q \cdot P_0}{\Delta P \cdot Q_0}$$

$$\Delta Q = \frac{\Delta P \cdot E \cdot P_0}{P_0} \dots\dots\dots (1)$$

จากแนวคิดการเก็บภาษีนำเข้าแบบเก็บตามราคาจะเห็นว่าราคาสินค้านำเข้าของประเทศ j จากประเทศ i คือผลบวกของราคาสินค้านำเข้า (P_m) กับภาษีนำเข้า ดังนั้น

$$P_0 = P_m (1+t_1)$$

$$P_1 = P_m (1+t_2)$$

กำหนดให้ $\Delta P = P_0 - P_1$

นำค่า P_0 และ P_1 ไปแทนใน ΔP ใน $\frac{\Delta P}{P_0}$

จาก $\frac{\Delta P}{P_0} = \frac{P_0 - P_1}{P_0}$

จะได้ $\frac{\Delta P}{P_0} = \frac{P_m (1+t_1) - P_m (1+t_2)}{P_m (1+t_1)}$

$$\frac{\Delta P}{P_0} = \frac{(t_1 - t_2)}{1 + t_1} \dots\dots\dots(2)$$

นำค่าในสมการ (2) ไปแทนในสมการ (1) จะได้

$$\Delta Q = \frac{(t_1 - t_2)}{1 + t_1} E \cdot Q_0$$

นำ P_0 คูณตลอดจะได้

$$\Delta Q \cdot P_0 = \frac{(t_1 - t_2)}{1 + t_1} E \cdot Q_0 \cdot P_0$$

จากมูลค่าการนำเข้า (M) มีค่าเท่ากับราคานำเข้า (P) คูณปริมาณการนำเข้า (Q) จะได้

$$\Delta M = \frac{(t_1 - t_2)}{1 + t_1} E \cdot M_0 \dots\dots\dots(3)$$

จากสมการ (3) จะเห็นได้ว่าหากมีการปรับลดอัตราภาษ้นำเข้าสินค้าลงในระดับหนึ่งจะทำให้ผู้นำเข้าสินค้านี้ลดการนำเข้าลงเป็นผลให้ผู้นำเข้าสามารถนำเข้าสินค้าได้เพิ่มมากขึ้นซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าในที่สุดการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการนำเข้า (ΔM) จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ 3 ประการได้แก่

1. ส่วนต่างระหว่างอัตราภาษ้นำเข้าที่ประเทศ j จัดเก็บก่อนและหลังการลดอัตราภาษ้นำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i หรือค่า $t_1 - t_2$
2. ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้านำเข้าของประเทศ j จากประเทศ i หรือค่า E
3. มูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i ก่อนที่ประเทศ j จะลดอัตราภาษ้นำเข้าให้แก่ประเทศ i หรือค่า M_0

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย ต่ออุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องนั้น มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย และที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการวิเคราะห์ผลกระทบของการลดภาษีนำเข้า ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย

พจน์ย์ ประสิทธิ์เกตุ (2547) ศึกษาเรื่องผลกระทบของข้อตกลงอเมริกาเหนือที่มีต่อการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาผลกระทบของข้อตกลงการค้าเสรีอเมริกาเหนือที่มีต่อการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา โดยอาศัยเทคนิควิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares : OLS) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปประมาณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของสหรัฐอเมริกาจากไทยต่อราคานำเข้าเมื่อรวมภาษีนำเข้าโดยเปรียบเทียบ

ผลการศึกษาพบว่า การจัดข้อตกลงจะทำให้การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของไทยไปยังสหรัฐอเมริกาลดลง โดยปลาทูน่าที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาโดยเปรียบเทียบดังกล่าวสูงมี 3 ชนิด ได้แก่ ปลาทูน่าท้องแถบในน้ำมัน ปลาทูน่าครีบน้ำมันไม่มีน้ำมัน และปลาทูน่าครีบน้ำมันปรุงแต่งรส ซึ่งมีค่าเท่ากับ -6.0562 , -2.0669 และ -2.0330 ตามลำดับ ส่วนอีกสองชนิด ได้แก่ ปลาทูน่าครีบน้ำมันปรุงแต่งรส และปลาทูน่าครีบน้ำมันไม่มีน้ำมัน มีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาโดยเปรียบเทียบดังกล่าวต่ำ คือ -0.6141, -0.3992 ตามลำดับ แสดงว่าราคามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้ากลุ่มนี้ไม่มากนัก โดยผลกระทบของข้อตกลงฯ จะทำให้ปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องรวมทั้ง 5 ชนิดดังกล่าวของไทยไปยังสหรัฐอเมริกาลดลงเพียงร้อยละ 1.18 เนื่องจากการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องดังกล่าวมีปริมาณค่อนข้างน้อย ดังนั้นการส่งเสริมให้ไทยสามารถขยายการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปยังสหรัฐอเมริกาได้นั้นจึงควรเน้นการลดต้นทุนการผลิตสำหรับสินค้าที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าโดยเปรียบเทียบสูง ส่วนกลุ่มที่มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาโดยเปรียบเทียบต่ำควรเน้นการพัฒนาด้านคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เพื่อให้จะสามารถแข่งขันได้ในระยะยาว

ปิยะวรรณ ศรีธัญรัตน์ (2548) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์อุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของไทยในสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปของตลาดปลาทูน่ากระป๋อง

ในตลาดสหรัฐอเมริกา โดยศึกษาปลาทูน่า 2 ชนิด คือ ปลาทูน่าท้องแถบและปลาทูน่าครีบน้ำเงิน และใช้ข้อมูลราคาและมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นข้อมูลอนุกรมแบบรายไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 – 2547 รวมทั้งสิ้น 44 ไตรมาส จากประเทศผู้ส่งออก ได้แก่ ประเทศไทย เอกวาดอร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และประเทศอื่นๆ โดยใช้วิธีการทางเศรษฐมิติในรูปแบบจำลอง Linear Approximate Almost Ideal Demand System (LA/AIDS) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องชนิดท้องแถบในตลาดสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องชนิดท้องแถบจากประเทศไทย ราคาปลาทูน่ากระป๋องชนิดท้องแถบจากประเทศเอกวาดอร์ ราคาปลาทูน่ากระป๋องชนิดท้องแถบจากประเทศอินโดนีเซีย และค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้จ่ายในการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋อง และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องชนิดปลาทูน่าครีบน้ำเงินของไทยในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ราคาปลาทูน่ากระป๋องชนิดปลาทูน่าครีบน้ำเงินจากประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ทั้งหมด และค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้จ่ายในการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋อง โดยปลาทูน่ากระป๋องชนิดปลาทูน่าครีบน้ำเงินจากประเทศไทยจัดว่าเป็นสินค้าจำเป็นพื้นฐานในตลาดสหรัฐอเมริกา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการวิเคราะห์ผลกระทบของการลดภาษีนำเข้า

ชาญฉัตร ชีรวัด (2542) ศึกษาเรื่องผลกระทบการลดภาษีนำเข้าข้าวต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของสาธารณรัฐประชาชนจีนจากประเทศไทยภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้ามีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาสถานะการผลิตการตลาดข้าวของจีนจากไทยและวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจากไทยรวมถึงศึกษาผลจากการลดภาษีนำเข้าข้าวภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้าที่มีต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจากไทยโดยใช้ข้อมูลรายปีระหว่างปีพ.ศ. 2526-2540 และระดับอัตราภาษีที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ร้อยละ 30, 20, 10, 5, 1 และ 0 ตามลำดับซึ่งอ้างอิงจากแผนการลดภาษีสินค้าทั่วไปของแอกต์

ผลการวิเคราะห์สมการปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจากไทยพบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจากไทยมากที่สุดได้แก่ราคานำเข้าข้าวของจีนจากไทยรองลงมาคือ

ปริมาณการบริโภคข้าวโดยเฉลี่ยต่อคนต่อปีของผู้บริโภคชาวจีนผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นต่อหัวของผู้บริโภคชาวจีนและผลการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายการค้าเสรีที่มีต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของจีนจากไทยพบว่าเมื่อลดอัตราภาษีนำเข้าจากระดับร้อยละ 114 มาเป็นร้อยละ 30, 20, 10, 5, 1 และ 0 พบว่าการลดภาษีการนำเข้าข้าวลงนี้จะส่งผลผ่านราคานำเข้าข้าวของจีนจากไทยต่อปริมาณนำเข้าข้าวของจีนจากไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.025 ร้อยละ 0.015 ร้อยละ 0.007 ร้อยละ 0.029 ร้อยละ 0.031 และร้อยละ 0.022 ตามลำดับ

จิตทิพย์ พึ่งอาศรัย (2547) ศึกษาเรื่องผลจากการลดอัตราภาษีศุลกากรผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีต่อการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากประเทศไทย โดยวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ ศึกษาภาวะการผลิต การแปรรูป และการตลาดมันสำปะหลังและผลิตภัณฑ์ของไทย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของจีนจากไทย รวมทั้งศึกษาผลจากการลดภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของจีนที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของจีนจากไทย ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ มันเส้นมันอัดเม็ด และสตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งสองชนิดจากจีน ได้แก่ ราคานำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของจีนจากไทย ราคานำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของจีนจากประเทศคู่แข่ง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวของจีน และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของจีนกับไทย ส่วนผลจากการลดภาษีนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของจีนที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของจีนจากไทย พบว่า เมื่อจีนลดอัตราภาษีนำเข้าให้กับไทยแล้ว มูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งสองชนิดของจีนจากไทยระหว่างปี พ.ศ. 2545-2547 เพิ่มขึ้นตามลำดับ เนื่องจากความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังทั้งสองชนิดของจีนจากไทยมีค่าสูง

วิธีการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ จึงได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยและการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องไปออสเตรเลียตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมประมง กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น ตลอดจนเอกสารวิชาการ และผลงานวิจัยต่างๆ

2. การศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณอุปสงค์การนำเข้าของปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ออสเตรเลียจากประเทศไทย ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 และผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ลักษณะข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) รายไตรมาส ในช่วงเวลาตั้งแต่ ไตรมาส 1 ของปี พ.ศ. 2545 ถึง ไตรมาส 4 ของปี พ.ศ. 2555 รวมทั้งสิ้น 44 ไตรมาส ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย กรมประมง สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมศุลกากร ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น ตลอดจนเอกสารวิชาการ และผลงานวิจัยต่างๆ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ จึงได้มีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยในการวิจัยจะแบ่งการวิเคราะห์ออกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การศึกษาสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทยและการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปออสเตรเลียตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 จะใช้วิธีอธิบายเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ประเด็นในการศึกษาจะศึกษาในส่วนของสถานะทั่วไปในการผลิต การแปรรูป การตลาด ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของการส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องไปออสเตรเลียที่จะเกิดขึ้น

2. การศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณอุปสงค์การนำเข้าของปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ออสเตรเลียจากประเทศไทย ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 จะทำการศึกษาโดยใช้วิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยอาศัยแบบจำลองในรูปสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) ซึ่งจะคาดประมาณสมการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares: OLS) โดยแบบจำลองอุปสงค์การนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ออสเตรเลียจากประเทศไทย มีดังนี้

2.1 สมการอุปสงค์การนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ออสเตรเลียจากประเทศไทย

$$Q_p = f(P_t, Y, E_a)$$

โดยกำหนดให้

Q_p	หมายถึง	ปริมาณการนำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ออสเตรเลียจากประเทศไทย (ตัน)
P_t	หมายถึง	ราคานำเข้าปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศไทย ออสเตรเลียจากประเทศไทยเมื่อคิดรวมภาษีนำเข้า (ล้านบาทต่อตัน)
Y	หมายถึง	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลีย (ดอลลาร์สหรัฐ)

E_a	หมายถึง	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างไทยกับออสเตรเลีย
-------	---------	---

(คอลลάρออสเตรเลียต่อบาท)

ในรูปของแบบจำลองอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยเพื่อหาค่าความยืดหยุ่นของตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ในการนำเข้าสินค้าสามารถแสดงในรูปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$\ln Q_p = a_0 + a_1 \ln P_t + a_2 \ln Y + a_3 \ln E_a + e \dots\dots\dots (4)$$

โดยที่

a_0	หมายถึง	ค่าคงที่
a_1	หมายถึง	ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย
a_2	หมายถึง	ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลีย
a_3	หมายถึง	ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่ออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราไทยกับออสเตรเลีย
e	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อน (Error Term)

สมมติฐานของแบบจำลอง

จากสมการปริมาณอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยสามารถกำหนดสมมติฐานของแบบจำลองได้ดังนี้

จากสมการที่ (4) กำหนดสมมติฐานของแบบจำลองได้ดังนี้

a_1 คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อราคานำเข้านำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยซึ่งแสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงราคานำเข้าของไทยเมื่อสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่โดยมีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาเป็นลบหมายความว่าเมื่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยเปลี่ยนแปลงไปปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้าม

a_2 คือ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลียหรือค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ซึ่งแสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในรายได้ของออสเตรเลียเมื่อสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่โดยค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้จะมีค่าเป็นบวกหมายความว่าเมื่อรายได้ของออสเตรเลียเปลี่ยนแปลงไปปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน โดยสมมติให้ปลาทูน่ากระป๋องเป็นสินค้าปกติ

a_3 คือค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่มีต่ออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราไทยกับออสเตรเลียซึ่งแสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงในปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราไทยกับออสเตรเลียเมื่อสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่โดยค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่ออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราไทยกับออสเตรเลียจะมีค่าเป็นลบหมายความว่าเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราไทยกับออสเตรเลียเปลี่ยนแปลงไปปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้าม

3. การศึกษาผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จะนำความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยมาใช้ในการคำนวณการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยภายหลังจากที่ออสเตรเลียได้ลดภาษีนำเข้าซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\Delta M_t = \frac{(t_1 - t_2)}{1 + t_1} E \cdot M_0$$

โดยกำหนดให้

ΔM	หมายถึง	การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าของออสเตรเลียจากไทยเมื่อออสเตรเลียลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ไทย (ดอลลาร์สหรัฐฯ)
t_1	หมายถึง	อัตราภาษีนำเข้าก่อนมีการลดภาษีนำเข้า
t_2	หมายถึง	อัตราภาษีนำเข้าหลังมีการลดภาษีนำเข้า
E	หมายถึง	ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้านำเข้าที่ออสเตรเลียที่นำเข้าจากไทย
M_0	หมายถึง	มูลค่าการนำเข้าสินค้าของออสเตรเลียจากไทยในปีก่อนที่มีการลดภาษีนำเข้าของออสเตรเลีย (ดอลลาร์สหรัฐฯ)

ขั้นตอนในการคำนวณการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าสินค้านำเข้าสินค้าของออสเตรเลียเมื่อออสเตรเลียลดอัตราภาษีนำเข้าให้กับไทยมีดังนี้

- 1) นำค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าสินค้า มาแทนใน E ของปลาทูน่ากระป๋อง
- 2) นำมูลค่าของการนำเข้าสินค้าเข้า i ของออสเตรเลียในปีก่อนการลดอัตราภาษีนำเข้าของออสเตรเลียมาแทนใน M_0 เพื่อใช้คำนวณการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าที่จะเปลี่ยนแปลงไป

3) นำค่าอัตราภาษีนำเข้าของสินค้า i ของออสเตรเลียก่อนและหลังการลดอัตราภาษีนำเข้า มาแทนใน t_1 และ t_2 ตามลำดับ เช่นถ้าคำนวณการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าของสินค้าของ ออสเตรเลียในปี พ.ศ. 2546 ให้นำอัตราภาษีนำเข้าของสินค้า i ของออสเตรเลียในปี พ.ศ. 2545 มา แทนใน t_1 และนำอัตราภาษีนำเข้าของสินค้าของออสเตรเลียมาแทนใน t_2

การศึกษาผลของการลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศไทยต่อ อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องเป็นการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่า กระป๋องว่าหลังจากที่มีการลดภาษีแล้วมูลค่าการนำเข้าสินค้ารายการดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง มากน้อยเพียงใดซึ่งเป็นผลที่ได้จากการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องในประเทศไทยและการทำ ข้อตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียต่ออุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง

สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องในประเทศไทย

อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งรองรับแรงงานกว่า 45,000 คนในแต่ละปี และมีมูลค่าเพิ่มประมาณ 100-200 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือกว่า 6,500 ล้านบาทในแต่ละปี จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาความเป็นผู้นำในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องต่อไป ซึ่งภาคเอกชนควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายตามความต้องการของผู้บริโภค ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล และร่วมมือในการหาตลาดใหม่ๆ นอกจากนี้ยังมีการพิจารณาสรหาประโยชน์จากการทำข้อตกลงการค้าเสรี โดยเน้นสินค้าทูน่าแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพซึ่งจะเป็นจุดขายหนึ่งที่จะส่งผลต่อการผลิตและการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของไทยในอนาคตได้เพิ่มขึ้น

อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของไทยกำลังประสบปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ต้นทุนการผลิตในส่วนของวัตถุดิบมีความผันผวนทั้งในด้านปริมาณและราคา และต้นทุนในด้านแรงงานค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งในระดับเดียวกัน เช่น อินโดนีเซีย นอกจากนี้ภาวะการแข่งขันที่รุนแรงจากการให้สิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) ของประเทศผู้นำเข้า เช่น สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ที่ให้กับประเทศต่างๆ ในอัตราที่ไม่เท่าเทียมกันประกอบกับยังใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในรูปแบบต่างๆ เช่น มาตรการด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของไทยลดน้อยถอยลงไปจากเดิมด้วย ในขณะที่ประเทศคู่แข่งกลับได้รับการช่วยเหลือด้าน GSP ทำให้อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของไทยสูญเสียตลาดไปบางส่วน แต่เนื่องจากปลาทูน่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ จึงทำให้แนวโน้มการบริโภคของตลาดโลกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการบริโภคปลาทูน่าในลักษณะปลาดิบและปลาทูน่ากระป๋อง

จำนวนโรงงาน

จากข้อมูลกรมโรงงานอุตสาหกรรมในปี 2555 มีโรงงานอุตสาหกรรมผลิตปลาทูน่ากระป๋องที่เปิดดำเนินการจำนวน 32 โรงงาน กำลังการผลิตโดยรวมประมาณ 700,000 ตัน มีการจ้างแรงงานเฉพาะในโรงงานกว่า 41,804 คน และใช้เงินลงทุนในอุตสาหกรรมกว่า 8,654 ล้านบาท โดยมีผู้ผลิตรายสำคัญ ดังตารางที่ 4 ได้แก่ บริษัท ไทยรวมสินพัฒนาอุตสาหกรรม จำกัด บริษัท โชติวัฒน์อุตสาหกรรมการผลิต จำกัด บริษัท ไอเอสเอแวลู จำกัด (เดิมณรงค์แคนนิ่ง จำกัด) บริษัท ทรอปิคอลแคนนิ่ง จำกัด (มหาชน) สยามอินเตอร์เนชั่นแนลฟู้ด จำกัด และบริษัท ยูนิคอร์ด จำกัด (มหาชน) เป็นต้น

ตารางที่ 4 ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง

ทะเบียน โรงงาน	ชื่อบริษัท	เงินทุน (ล้านบาท)	แรงงาน (คน)	กำลังการผลิต (ตัน)	เครื่องจักร
3-6(1)-1/22 กท	ไอ เอส เอ แวลู	2636	5667	79224	
3-6(1)-1/20 สค	ไทยรวมสินพัฒนาอุตสาหกรรม จำกัด	1037	6254	90000	
3-6(1)-1/40 พบ	ไทยยูเนี่ยน โฟรเซ่น โปรดักส์ จำกัด (มหาชน)	830	2180	81000	
3-6(1)-3/49สข	สยามอินเตอร์เนชั่นแนลฟู้ด จำกัด	575	1,950	12,000	8,035.50 HP
3-6(1)-2/25 สข	ทรอปิคอลแคนนิ่ง(ประเทศไทย) จำกัด(มหาชน)	525	2,150	30,000	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ทะเบียน โรงงาน	ชื่อบริษัท	เงินทุน (ล้านบาท)	แรงงาน (คน)	กำลังการผลิต (ตัน)	เครื่องจักร
ศ 3-6(1)- 1/32 สข	โชติวัฒน์อุตสาหกรรมการผลิต จำกัด	507	1,665	70,000	
3-6(1)-2/45 สก	เซาท์อีสต์เอเชียแปซิฟิกแอนด์ แคนนิ่ง จำกัด	470	1,060	31,200	5466.18 HP
3-6(1)-1/23 สก	ยูนิคอร์น บจก.(มหาชน)	292	7,204		28,825.25HP
ส 3-6(1)- 1/27 สก	พญาฟู้ดอินดัสตรี บจก.	216	1,427	47,724	
จ 3-6(1)- 1/46 รย	ทิพย์ชนก แคนนิ่ง จำกัด	200	60	1,500	
ศ 3-6(2)- 1/32 สก	สยามนานาแคนนิ่ง จำกัด	185	32	1,600	
3-6(1)-1/26 สก	ออโรรา เพาซ์ โปรดักส์ อินดัสตรี จำกัด	166	341	5,000	
3-6(1)-2/30 สป	ไฮคิว ผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด	147	628	12,000	
3-6(1)-1/28 สฎ	สมุยฟู้ด จำกัด	112	1,015	3,000	
3-6(1)- 1/57สก	พี.พี.เอส.ทูน่า จำกัด	94	35		2,142.00 HP
ศ3-6(5)- 1/35สก	ยูนิคอร์น จำกัด (มหาชน)	87	602		5,820.00 HP

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ทะเบียน โรงงาน	ชื่อบริษัท	เงินทุน (ล้านบาท)	แรงงาน (คน)	กำลังการผลิต (ตัน)	เครื่องจักร
3-6(1)-1/22 สญ	แพนเอเชีย (1981) จำกัด	81	702	12,000	
3-6(1)-1/24 สค	ศรีสุทริกุล บจก.	56	170	16,000	
ศ 3-6(1)- 1/33 สข	ชีฮอร์ส จำกัด (มหาชน)	50	516	8,500	
ศ 3-6(1)- 1/33 ปน	ปัตตานีผลิตภัณฑ์อาหาร	47	1,260	25,790	
3-6(3)-1/25 สข	สงขลาแคนนิ่ง	46	2,539	30,000	
3-6(1)-1/46 รย	พี.บี.พีชเชอรี โปรดักส์ จำกัด	42.8	502	8,000	4,541.00 HP
3-6(1)-1/42 สค	โกลดันไพร์ซ์ แคนนิ่ง จำกัด	40	250	9,600	
น 2-7(1)- 1/31 สป	เอส พี ไอ แคนนิ่ง จำกัด	35	694	16,000	
น 3-6(1)- 2/35 สป	อาร์ เอส แคนเนอรี จำกัด	30	560	14,400	
ศ 3-6(1)- 2/37 สค	ลักกี้แคนเนอรี จำกัด	30	272	3,000	
3-6(1)-1/29 สค	ผลิตภัณฑ์ปลากระป๋องสยาม จำกัด	25	1,289	25,000	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ทะเบียน	ชื่อบริษัท	เงินทุน	แรงงาน	กำลังการผลิต	เครื่องจักร
---------	------------	---------	--------	--------------	-------------

โรงงาน		ผลิต		
		(ล้าน บาท)	(คน)	(ตัน)
3-6(1)-4/50	รัฐชานนท์ แคนนิ่ง จำกัด	23	74	1,170.25 HP
3-8(1)-4/45	เอส.พี.เอ.อินเตอร์เนชั่นแนล ฟู๊ด กรุ๊ป จำกัด	20.2	83	6,944.00 HP
ศ3-6(1)-1/35	วิวัฒน์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	19	457	10,080
3-6(2)-3/31	ไทยอกรี ฟู๊ด จำกัด (มหาชน)	16	150	12000
จ3-6(5)-1/56	เมนี แอนด์ มอร์ จำกัด	14	16	108.70 HP
รวม		8,654	41,804	654,618

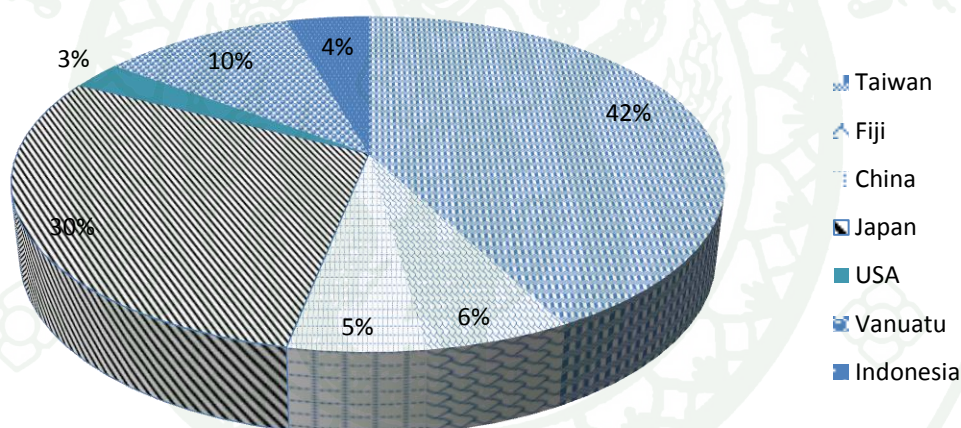
หมายเหตุ: * กท หมายถึง กรุงเทพฯ , สค หมายถึง สมุทรสาคร , สข หมายถึง สงขลา,
 พบ หมายถึง เพชรบุรี , ปน หมายถึง ปัตตานี , สป หมายถึง สมุทรปราการ,
 สฎ หมายถึง สุราษฎร์ธานี, สด หมายถึง สตูล และ รย หมายถึง ระยอง
 ที่มา: กรมโรงงานอุตสาหกรรม และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2556)

โรงงานผลิตปลาพ่นกระป๋องส่วนใหญ่จะตั้งกระจายอยู่ในจังหวัดทางภาคใต้และจังหวัดรอบๆ อ่าวไทย เช่น สมุทรปราการ สมุทรสาคร เพื่อให้ใกล้แหล่งวัตถุดิบหรือบริเวณที่มีความสะดวกในการขนส่งทางทะเล เพื่อลดต้นทุนด้านการขนส่งสินค้า สำหรับการลงทุนของอุตสาหกรรมนี้ ในระยะที่ผ่านมาได้มีการควบรวมกิจการและเปลี่ยนชื่อบริษัท ตลอดจนเพิ่มการลงทุนเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมนี้แม้จะพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้า แต่แนวโน้มของอุตสาหกรรมยังคงเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง พิจารณาได้จากปริมาณการนำเข้าปลาพ่นสดแช่เย็นแช่แข็งขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

วัตถุดิบ

อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของไทยมีการส่งออกขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่วัตถุดิบมีจำนวนจำกัดและต้องนำเข้าปลาทูน่าสดแช่เย็นแช่แข็งจากต่างประเทศกว่าร้อยละ 90 ของวัตถุดิบที่ใช้ทั้งหมดซึ่งวัตถุดิบในการผลิตปลาทูน่ากระป๋อง คือ ปลาทูน่าสด และปลาทูน่าแช่เย็นแช่แข็ง ที่หาได้จากแหล่งสำคัญ 2 แหล่ง คือ

1) วัตถุดิบนำเข้า ส่วนใหญ่เป็นปลาทูน่าแช่เย็นแช่แข็ง มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 85 ของวัตถุดิบที่ใช้ทั้งหมด แหล่งนำเข้าสำคัญ คือ ใต้หวัน(ร้อยละ 42) ญี่ปุ่น(ร้อยละ30) วานาตู(ร้อยละ10) ฟิจิ(ร้อยละ6) จีน(ร้อยละ5) อินโดนีเซีย(ร้อยละ4) และสหรัฐอเมริกา(ร้อยละ3) มูลค่าการนำเข้าปลาทูน่าสดแช่เย็นแช่แข็งในแต่ละปี 2555 ประมาณ 5,892 ล้านบาท (ภาพที่ 4) โดยราคานำเข้าจะผันแปรตามชนิดของปลาทูน่า ซึ่งเป็นปลาทูน่าน้ำลึกที่ไม่สามารถจับได้ในแถบทะเลไทย ประกอบกับเป็นปลาที่ตลาดต้องการ แบ่งออกเป็น 3 ชนิดหลักๆ ได้แก่

ภาพที่ 4 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่าสดแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศต่างๆ ปีพ.ศ. 2555
ที่มา: กองประมงต่างประเทศ กรมประมง (2556)

1.1) ปลาทูน่าทองแถบ (Skip-Jack Tunas) อาศัยอยู่ในเขตนํ้าอุ่น อุณหภูมิระหว่าง 15-25 องศาเซลเซียส มีแหล่งจับมากที่สุด ในมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก ความยาวประมาณ 18-32 นิ้ว น้ำหนักประมาณ 3-7 กิโลกรัม มีสัดส่วนการนำเข้ามากที่สุดประมาณร้อยละ 79 เนื้อมีสีค่อนข้างดำ คุณภาพจึงดีน้อยกว่าปลาทูน่าครีบลีงและครีบบาว แต่ราคาโดยเฉลี่ยจะถูกกว่า

1.2) ปลาทูน่าครีบลีง (Yellow Fin Tunas) อาศัยอยู่ในเขตนํ้าอุ่น อุณหภูมิระหว่าง 18-30 องศาเซลเซียส มีแหล่งจับมากที่สุด ในมหาสมุทรแปซิฟิกตะวันตก-ตะวันออก มีความยาวประมาณ

27-60 นิ้ว น้ำหนักประมาณ 7-20 กิโลกรัม มีสัดส่วนการนำเข้าประมาณร้อยละ 14 เนื้อมีสีค่อนข้างขาวจึงเหมาะกับการผลิตเป็นปลาทูน่ากระป๋อง

1.3) ปลาทูน่าครีบน้ำขาว (Albacore or Long Finned Tunas) อยู่ได้ทั้งในเขตผิวน้ำและน้ำลึก อุณหภูมิระหว่าง 13-25 องศาเซลเซียส มีแหล่งจับมากที่สุดในมหาสมุทรแปซิฟิกตอนเหนือ มีความยาวเฉลี่ย 35-72 นิ้ว น้ำหนักประมาณ 8-19 กิโลกรัม มีสัดส่วนการนำเข้าประมาณร้อยละ 6 เนื้อมีสีขาว เหมาะกับการทำปลาทูน่ากระป๋องที่สุดแต่ราคาค่อนข้างสูง

1.4) ปลาทูน่าชนิดอื่นๆ ได้แก่ ปลาทูน่าตาโต ทูน่าครีบน้ำเงิน เป็นต้น ซึ่งเป็นปลานขนาดใหญ่เนื้อมีสีคล้ำ ราคาแพงกว่า และเป็นที่ต้องการสำหรับการทำปลาดิบ ทำให้ปริมาณนำเข้าเพื่อแปรรูปบรรจุกระป๋องไม่มากนัก แต่แนวโน้มการนำเข้าขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นผลจากความนิยมในการบริโภคลักษณะดิบตามรูปแบบของอาหารญี่ปุ่น เช่น ซูชิ และซาซิมิ พิจารณาได้จากการเพิ่มสาขาของร้านอาหารญี่ปุ่นที่มีอยู่เดิม และจำนวนร้านที่เปิดใหม่ในประเทศนอกจากนี้ยังมีปลาทูน่าขนาดเล็กที่มีลักษณะคล้ายปลาโอของไทย แต่ตลาดมีความต้องการน้อยกว่า จึงมีปริมาณนำเข้าน้อย เช่น Tongol และ Bonito

2) วัตถุดิบในประเทศ มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 10 ของวัตถุดิบที่ใช้ทั้งหมด โดยปลาทูน่าที่จับได้ในแถบทะเลไทย เรียกว่า ปลาโอ มีขนาดความยาวประมาณ 12 นิ้ว ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคสดในประเทศมากกว่าใช้เพื่อบรรจุกระป๋อง เนื่องจากมีขนาดเล็กและเป็นปลาทูน่าผิวน้ำแตกต่างจากปลาทูน่านำเข้าที่มีขนาดใหญ่กว่า ทำให้มีสัดส่วนเหลือทิ้งน้อยกว่า ประกอบกับเรือประมงที่จับปลาทูน่าของไทยยังมีไม่มากนัก ทำให้ไม่สามารถจับปลาทูน่าได้เพียงพอต่อความต้องการสำหรับแหล่งทำประมงปลาทูน่าของไทยมี 2 แหล่ง คือ แหล่งประมงในน่านน้ำและนอกน่านน้ำไทย

การผลิต

ข้อมูลจากการสำรวจเพื่อจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมรายเดือน ของศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมปลาทุ่นน้ำกระป๋องจัดอยู่ใน ISIC 151210 มีปริมาณการผลิตของโรงงานที่อยู่ในฐานการคำนวณดัชนีในช่วงปี 2545-2555 เฉลี่ย ประมาณ 413,740.26 ตันต่อปี มีกำลังการผลิตเฉลี่ย 782,816.15 ตันต่อปี โดยการผลิตแต่ละเดือนมีการเคลื่อนไหวในลักษณะเป็นฤดูกาล เนื่องจากอุตสาหกรรมปลาทุ่นน้ำกระป๋องต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบและตลาดส่งออกต่างประเทศกว่าร้อยละ 80 ซึ่งการผลิตจะเพิ่มขึ้นในเดือนมีนาคม - เมษายน และเดือนตุลาคม - ธันวาคม ส่วนเดือนอื่นๆ จะทรงตัว และลดต่ำลงในเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ และเดือนกันยายน รูปแบบการผลิตในปัจจุบัน เริ่มมีการผลิตและบรรจุในบรรจุภัณฑ์ อ่อนตัว (Retort Pouch) มากขึ้น แต่เนื่องจากเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ต้องลงทุนสูงและการตรวจสอบคุณภาพทำได้ยากกว่า จึงทำให้บรรจุภัณฑ์ประเภทกระป๋องยังคงมีความสำคัญมากกว่า จากความสามารถในการเก็บรักษาได้นาน สะดวกต่อการขนส่งและตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ส่วนในด้านของการจำหน่ายพบว่าประเทศไทยมีการส่งออกปลาทุ่นน้ำกระป๋องออกไปยังต่างประเทศมากกว่าจำหน่ายภายในประเทศ โดยมีการส่งออกปลาทุ่นน้ำกระป๋องออกจำหน่ายไปยังต่างประเทศเฉลี่ยปีละ 384,222.72 ตัน และมีเพียง 18,580.36 ตัน ที่จำหน่ายภายในประเทศ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ปริมาณการผลิต กำลังการผลิต และการจำหน่ายปลาทุ่นน้ำกระป๋องของประเทศไทย
ระหว่างปีพ.ศ. 2545 – 2555

ปี	การผลิต (ตัน)	การจำหน่าย				กำลังการผลิต (HP)
		ใน ประเทศ (ตัน)	ส่งออก (ตัน)	รวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	
2545	275,361.67	13,238.19	250,464.87	263,703.06	16,321.32	556,881.65
2546	320,629.38	14,625.15	277,335.08	291,960.23	18,559.34	579,754.00
2547	342,417.68	19,181.66	301,128.57	320,310.23	24,612.59	619,955.00
2548	435,513.90	10,220.65	411,016.46	421,237.11	44,580.43	742,348.00
2549	464,360.03	13,638.56	440,275.09	417,020.53	50,766.79	799,971.00
2550	397,577.64	14,864.00	367,104.93	381,968.93	44,362.16	789,931.00
2551	446,807.03	18,368.14	401,116.89	419,485.03	55,876.62	829,939.00
2552	453,981.53	23,838.31	437,887.39	461,725.70	52,239.57	828,841.00
2553	469,794.34	23,786.37	454,732.43	478,518.80	54,432.42	942,709.00
2554	451,134.70	32,574.80	428,809.43	461,384.23	58,894.23	960,324.00
2555	493,565.00	20,048.15	456,578.79	476,626.94	71,843.97	960,324.00
ค่าเฉลี่ย	413,740.26	18,580.36	384,222.72	399,449.16	44,771.77	782,816.15

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2556)

กระบวนการผลิต ปลาหมึกกระป๋อง มีขั้นตอนการผลิต ดังนี้

(1) การตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ (Raw Material) ก่อนการนำวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต จะต้องมีการตรวจสอบคุณสมบัติทางกายภาพต่างๆของปลา คือ เหนือกว่า ปลา ผิวน้ำ และความยืดหยุ่นของเนื้อปลา ต้องอยู่ในสภาพที่ดี ไม่มีลักษณะเสื่อมคุณภาพ

(2) การละลายน้ำแข็ง (Thawing) ภายหลังจากการตรวจสอบคุณภาพ ปกติปลาหมึกจะอยู่ในสภาพแช่แข็งที่อุณหภูมิ (-20) องศาเซลเซียส โดยจะถูกนำมาละลายน้ำแข็ง ซึ่งสามารถทำได้ 3 แบบ คือ ละลายโดยใช้อากาศปกติ ละลายโดยใช้น้ำ และละลายในห้องเย็นสำหรับระยะเวลาจะแตกต่างกันขึ้นกับปริมาณปลา แต่ปกติจะใช้น้ำโดยประมาณ 2-3 ชั่วโมง เพื่อเพิ่มอุณหภูมิในตัวปลา ขึ้นเป็น 5 องศาเซลเซียส หากสูงกว่านี้จะทำให้เนื้อปลาเสื่อมสภาพจากการเข้าทำลายของจุลินทรีย์และเอ็นไซม์ต่างๆ

(3) การตัดปลา (Butchering or Cutting) ปลาที่ผ่านกระบวนการละลายน้ำแข็งจะถูกนำมาผ่าท้อง ควักไส้และอวัยวะภายในอื่นๆ ออกและล้างด้วยน้ำ เพื่อลดปริมาณจุลินทรีย์ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะสูญเสียน้ำหนักปลาประมาณร้อยละ 3-6

(4) การนึ่งปลา (Pre-cooking) ปลาที่ผ่านการควักไส้และทำความสะอาดแล้ว จะถูกนำมานึ่งในหม้อนึ่งไอน้ำ (Retort) ที่อุณหภูมิประมาณ 95 องศาเซลเซียส ที่ความดันประมาณ 1-2 บาร์ เป็นเวลา 60-90 นาที ขึ้นอยู่กับขนาดและชนิดของปลา การนึ่งปลาเพื่อให้หนังและกระดูกปลาแยกออกจากเนื้อปลาและทำให้เนื้อนุ่มและง่ายต่อการเพิ่มความเหนียวและการตกตะกอนของโปรตีนอีกด้วย ภาชนะหรือเครื่องที่ใช้นึ่งปลาบางส่วนต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และนำมาดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับการผลิตของโรงงาน

(5) การลดอุณหภูมิ (Cooling down) ปลาที่ผ่านการนึ่งด้วยไอน้ำเรียบร้อยแล้ว จะถูกนำไปยังห้องพักปลา และฉีดพ่นน้ำลงไปบนตัวปลา เพื่อลดอุณหภูมิให้ต่ำลงจนเท่าอุณหภูมิห้องเพื่อป้องกันการเกิดการ Overcooking ในขั้นตอนนี้น้ำจะระเหยเป็นไอ ทำให้น้ำหนักของปลาลดลงไขมันและน้ำมันในตัวปลาจะมารวมกันอยู่ที่บริเวณชั้นผิวหนังปลา

(6) การขูดปลา (Cleaning/Trimming) ปลาที่ผ่านการนึ่งและลดอุณหภูมิลงแล้วจะถูกนำมาขูดหนัง แยกหัวปลา กระดูกและก้างออก เหลือเพียงเนื้อปลาที่สะอาดและพร้อมจะบรรจุกระป๋องในขั้นตอนต่อไป

(7) การบรรจุ (Canning) การบรรจุเนื้อปลาลงในกระป๋องขนาดต่างๆ อาจใช้เครื่องจักรหรือมือ จากนั้นอาจเติมน้ำมันพืช น้ำเกลือ ซอสมะเขือเทศหรือซอสปรุงรสอื่นๆ ลงไปเพื่อถนอมคุณภาพเนื้อปลาหรือเพื่อให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า

(8) การไล่อากาศและปิดผนึก (Exhausting and Seaming) กระป๋องที่ผ่านการบรรจุเรียบร้อยแล้วจะถูกวางบนสายพานเพื่อผ่านไบนาราง ซึ่งมีการพ่นไอน้ำบนช่องว่างเหนือกระป๋องเพื่อไล่อากาศออกก่อนการปิดผนึก เมื่อไอน้ำเกิดการควบแน่นจะเกิดเป็นสุญญากาศขึ้นภายในกระป๋อง

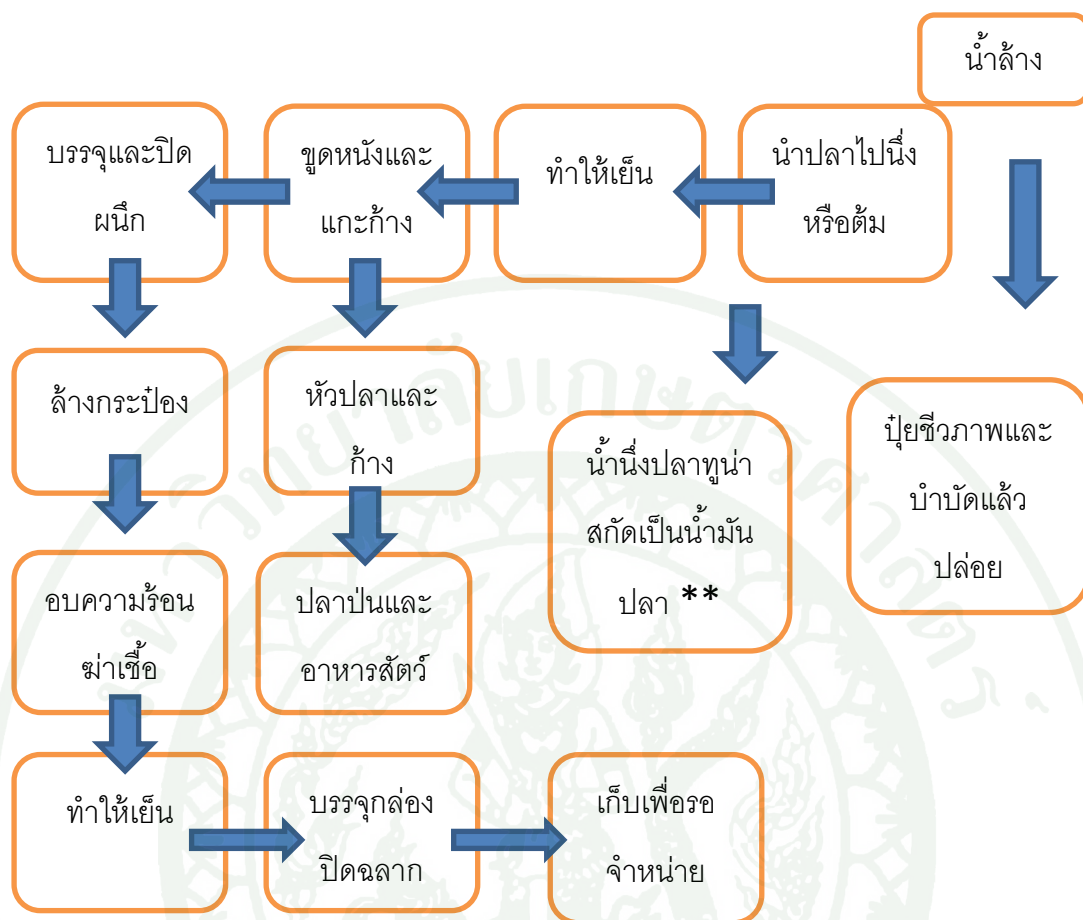
(9) การนึ่งฆ่าเชื้อ (Retorting) ภายหลังจากปิดผนึก ปลากระป๋องจะผ่านการนึ่งเพื่อทำลาย จุลินทรีย์ที่เป็นพาหะนำโรคและเชื้ออื่นๆ ที่ทำให้เกิดความเสียหาย การทำลายจุลินทรีย์มิใช่เป็นการ ทำลายจุลินทรีย์ทั้งหมดที่มีอยู่ (Absolute sterilization) เนื่องจากใช้ความร้อนที่ระดับ 116 องศาเซลเซียส ในเวลา 90 นาที ซึ่งหากใช้ความร้อนในระดับที่สูงกว่านี้จะทำให้อาหารสูญเสียลักษณะ ทางกายภาพที่ดี เช่น กลิ่นรสชาติ ลักษณะเนื้อ และคุณค่าทางอาหารไปมาก การฆ่าเชื้อจึงเป็นแบบ ทางการค้า(Commercial sterilization) ซึ่งจะใช้ความร้อนในการหยุดยั้งจุลินทรีย์พวกที่ก่อให้เกิด โรคทั้งหมด

(10) การลดอุณหภูมิของปลากระป๋องขั้นสุดท้าย (Final Cooling down) หลังจากนึ่งฆ่าเชื้อ แล้วต้องลดอุณหภูมิของปลากระป๋องโดยเร็ว เพื่อป้องกันความร้อนที่สะสมทำให้เนื้อปลาเปื่อยยุ่ย เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสี รสชาติ และคุณค่าทางอาหารลดลง ทั้งยังป้องกันการเจริญเติบโตของ จุลินทรีย์พวกที่เจริญในที่อุณหภูมิสูง (Thermophilic microbes) ที่หลงเหลือจากการทำลายด้วยความร้อน ในช่วงการลดอุณหภูมิจะเกิดสภาวะสุญญากาศขึ้นภายในกระป๋อง และทำให้ปลา กระป๋องเสื่อมคุณภาพได้ น้ำที่ใช้ในการลดอุณหภูมิต้องใช้น้ำสะอาดปราศจากแบคทีเรีย โดยทั่วไป จะมีการเติมคลอรีนลงไป ให้น้ำมีส่วนผสมของคลอรีนราว 5 ส่วนในล้านส่วน (5 ppm.) และทำการ ลดอุณหภูมิลงเหลือราว 35-40 องศาเซลเซียสเพื่อทำให้ความร้อนที่เหลืออยู่ทำให้กระป๋องแห้งได้ เอง เพื่อป้องกันการเกิดสนิมได้ง่าย

(11) การปิดฉลากและบรรจุกล่อง (Labeling and Packaging) หลังจากปลากระป๋องผ่านการ ลดอุณหภูมิจนเท่ากับอุณหภูมิห้องและแห้งสนิทแล้วจะถูกนำมาปิดฉลาก และบรรจุในกล่อง กระดาษเพื่อทำการเก็บรักษาและขนส่งต่อไป

จากกระบวนการผลิตข้างต้น อุตสาหกรรมนี้ก่อให้เกิดน้ำล้างจำนวนมาก บางส่วนจะถูก นำไปใช้เพื่อผลิตเป็นปุ๋ยชีวภาพ และบำบัดก่อนจะปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีเศษหัว ก้างปลาและเลือดที่เหลือจากการผลิตจะนำไปเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตเป็นอาหารสัตว์ในรูปปลาป่น และอาหารสัตว์เลี้ยงสำเร็จรูป สำหรับน้ำนึ่งปลาที่นำปัจจุบันมีการส่งออกไปต่างประเทศมากกว่าจะ แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารเสริมในรูปน้ำมันปลาซึ่งจะทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น(ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 กระบวนการผลิตปลาทุ่นกระป๋องและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องจาก By Product

หมายเหตุ: * มีการแปรรูปเพื่อใช้ในประเทศและส่งออกต่างประเทศ

** มีการผลิตในประเทศไทย เฉพาะโรงงานขนาดใหญ่ และส่งออกต่างประเทศ

ที่มา: สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป (2555)

โครงสร้างต้นทุนการผลิต

ในการผลิตปลาทุ่นำกระป๋องต้นทุนการผลิตส่วนที่สำคัญคือ ปลาทุ่นำแช่เย็นแช่แข็งที่ส่วนมากต้องนำเข้าจากต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีต้นทุนของวัตถุดิบอื่นๆ ซึ่งเมื่อแบ่งเป็นโครงสร้างหลักๆ ของต้นทุนในการผลิตปลาทุ่นำกระป๋องแล้วจะสามารถแบ่งเป็นปัจจัยหลักสองอย่างคือต้นทุนวัตถุดิบ และต้นทุนด้านการดำเนินงาน (กระป๋อง แพ็คเกจ และค่าแรงงาน)

ต้นทุนการผลิตปลาทุ่นำกระป๋องส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 54-55 เป็นต้นทุนด้านวัตถุดิบ (ตารางที่ 6) ซึ่งต้องพึ่งพิงการนำเข้าจากต่างประเทศ จึงทำให้ความผันผวนของปริมาณและราคาวัตถุดิบในตลาดโลกส่งผลต่อต้นทุนการผลิตปลาทุ่นำกระป๋องของไทยโดยตรง นอกจากวัตถุดิบแล้วยังมีต้นทุนด้านแรงงานประมาณร้อยละ 6 ต้นทุนการดำเนินงานประมาณร้อยละ 15-20 ส่วนที่เหลือจะเป็นต้นทุนอื่นๆอีกประมาณร้อยละ 20 และเนื่องจากราคาราคาปลาทุ่นำนำเข้าจะเปลี่ยนแปลงตามภาวะการจับ ฤดูกาลจับ และอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งมักผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจโลก ทำให้ต้นทุนด้านวัตถุดิบเป็นสิ่งที่มีความกระทบต่ออุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋องมากที่สุด การพึ่งพาการนำเข้าปลาทุ่นำจากต่างประเทศแม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากการแข็งค่าของเงินบาทไม่มากนัก แต่อาจจะกระทบต่อความมั่นคงของปริมาณวัตถุดิบที่ยังเน้นกระจุกตัวนำเข้าจากเพียงไม่กี่ประเทศอาจมีความเสี่ยงได้ในอนาคตซึ่งควรจะมีแนวทางสร้างความมั่นคงทางวัตถุดิบเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้ได้สิทธิประโยชน์ตามแหล่งกำเนิดที่ได้รับจะเป็นการสร้างที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมด้วยอีกทางหนึ่ง

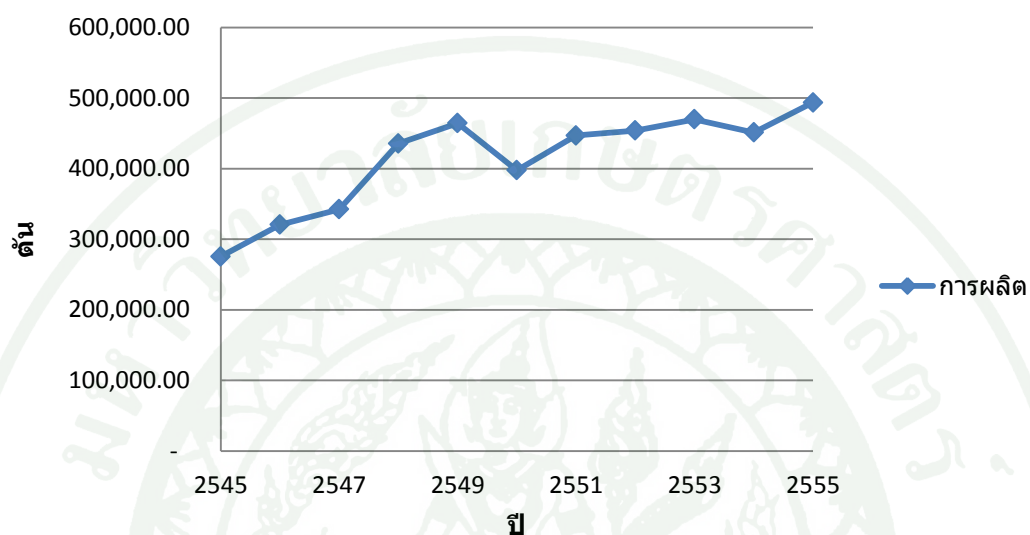
ตารางที่ 6 โครงสร้างต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมปลาทุ่นำกระป๋อง

ผลิตภัณฑ์	แหล่งที่มาวัตถุดิบ	ต้นทุน(%)			
		วัตถุดิบ	การดำเนินงาน	แรงงาน	อื่นๆ
ทุ่นำกระป๋องในน้ำเกลือ	ร้อยละ 85 มาจากวัตถุดิบต่างประเทศ	54.50	18.60	5.60	21.3
ทุ่นำกระป๋องในน้ำมันพืช	ร้อยละ 85 มาจากวัตถุดิบต่างประเทศ	54.10	15.80	6.60	23.5

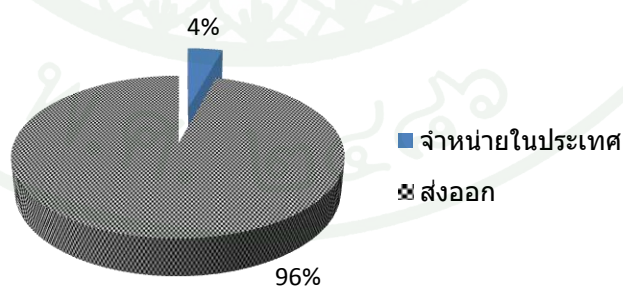
ที่มา: จอมขวัญ ชาญชัยกรรม (2550)

การตลาดและการกระจายสินค้า

จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ในปีพ.ศ. 2555 มีปริมาณการผลิตปลาหูฉลาม
กระป๋องทั้งหมด 493,565 ตัน (ภาพที่ 6) โดยจะกระจายจำหน่ายในประเทศเพียงร้อยละ 4 นอกนั้น
จะส่งออกไปยังต่างประเทศร้อยละ 96 ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 6 การผลิตปลาหูฉลามกระป๋องของประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ. 2545-2555
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2555)

ภาพที่ 7 การจำหน่ายปลาหูฉลามกระป๋องของประเทศไทย ปีพ.ศ. 2555
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2555)

ตลาดภายในประเทศ

ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องเริ่มให้ความสำคัญกับการตลาดในประเทศมากขึ้น พิจารณาได้จากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารเพื่อลดน้ำหนักทางวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อประชาสัมพันธ์อื่นๆ ทำให้ผู้บริโภคในประเทศเพิ่มปริมาณการบริโภคได้บ้าง แต่เนื่องจากปลาทูน่าไม่ได้เป็นอาหารหลักหรืออาหารที่คนไทยนิยมบริโภคมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นส่วนผสมในอาหารว่าง เช่น แซนวิช สลัด หรือเป็นอาหารสำเร็จรูปบรรจุกระป๋อง เช่น แกงประเภทต่างๆ และเสต็กปลาทูน่า และบางส่วนถูกนำไปบริโภคสดในรูปปลาดิบ จึงทำให้ปริมาณการบริโภคในประเทศขายตัวไม่มากนักในแต่ละปีสำหรับตราสินค้าสำคัญที่บริษัทวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลาทูน่ากระป๋องในประเทศดังตารางที่ 7 ได้แก่ ซีเล็กส์ นอดิรุส ชาฟโคล โรซ่า ซีฮอร์ส และ ทีซีบี เป็นต้น นอกจากนี้ห้างสรรพสินค้าชื่อดังได้จ้างบริษัทฯ ผลิตผลิตภัณฑ์ปลาทูน่ากระป๋อง ภายใต้ตราสินค้าของห้างฯ เช่น เทสโก้ โลตัส

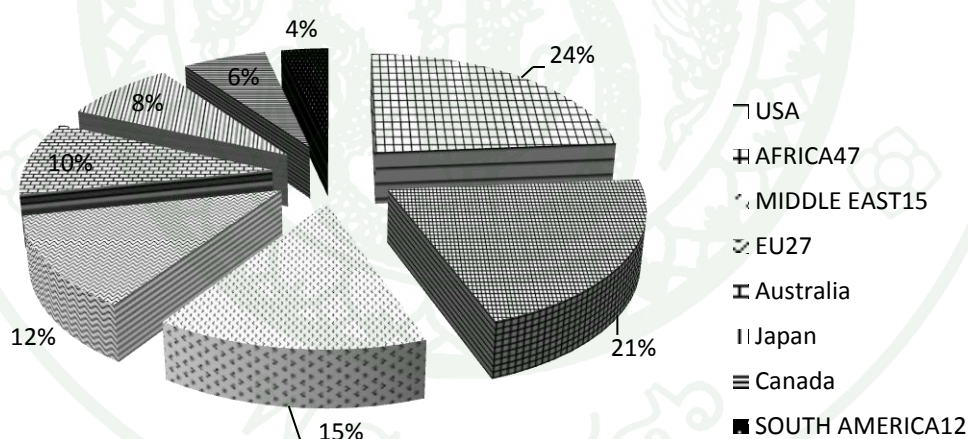
ตารางที่ 7 รายชื่อบริษัท แรนด์ ผลิตภัณฑ์ทูน่าบรรจุกระป๋องที่จำหน่ายภายในประเทศ

รายชื่อบริษัท	แบรนด์	ผลิตภัณฑ์ทูน่ากระป๋อง
บริษัท โซติวัฒน์อุตสาหกรรมการ ผลิต จำกัด	จอห์น เวสต์	รมควัน ในน้ำเกลือ ในน้ำมันพืช
บริษัท เซ้าท์อีสต์เอเชียแพคเกจจิง จิ้งแอนด์แคนนิ่ง จำกัด	คิงฟิช บรูก	ในน้ำเกลือ ในน้ำมันพืช
บริษัท ทรอปิคอลแคนนิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	ทีซีบี ชาฟโคล	ในน้ำเกลือ ในน้ำมันพืช เสต็ก ในมาของ เนส
บริษัท ไทยรวมสินพัฒนา อุตสาหกรรม จำกัด	อะยม ซีเล็ก	ในน้ำเกลือ ในน้ำมันพืช เสต็ก ในมาของ เนส ซอสมะเขือเทศ แกงต่างๆ
บริษัท แพทย์ฟูอินคัสตรี จำกัด	นอดิรุส	แซนวิชเสปด เสต็ก
บริษัท ยูนิคอร์น จำกัด (มหาชน)	มอนดิ	รมควัน แซนวิชเสปด
บริษัท ไฮคิว ผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด	โรซ่า	ซอสมะเขือเทศ
บริษัท ศรีสุทธิกุล จำกัด	ซีฮอร์ส	ในน้ำเกลือ ในน้ำมันพืช

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (2556)

ตลาดต่างประเทศ

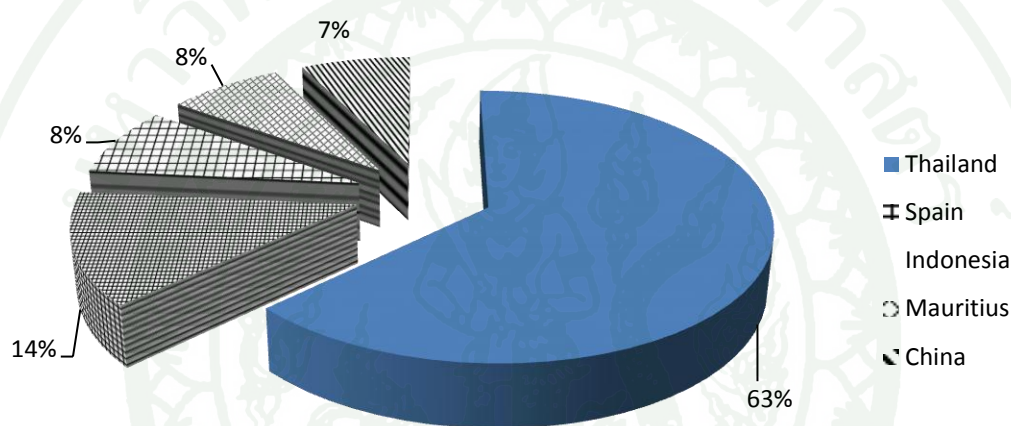
ประเทศไทยมีผู้ส่งออกปลาทูน่ากระป๋องประมาณ 100 ราย จากการที่ปลาทูน่ากระป๋องเป็นอาหารที่รับประทานได้ทุกวัยและทุกศาสนา เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และสะดวกในการนำไปประกอบอาหาร โดยรูปแบบการส่งออก แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ปลาทูน่าในน้ำมันพืช และปลาทูน่าในน้ำเกลือทั้งที่ใช้ตราสินค้าของตนเองในการส่งออกและรับจ้างผลิตให้กับตราสินค้าของต่างประเทศปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในปี 2555 มีปริมาณ 548,666.83 ตัน คิดเป็นมูลค่า 80,804.87 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากในปี 2554 คิดเป็นมูลค่า 17,599.71 ล้านบาท (ภาพที่ 8) ตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา มีปริมาณการส่งออกในปี 2555 จำนวน 106,938.528 ตัน มีมูลค่า 17,319.64 ล้านบาท (ร้อยละ 24) รองลงมา คือ แอฟฟิกา (ร้อยละ 21) ตะวันออกกลาง (ร้อยละ 15) และออสเตรเลีย (ร้อยละ 10) ตามลำดับ ทั้งนี้หากพิจารณาส่วนแบ่งของตลาดอื่นๆ จะเห็นว่ามีส่วนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนๆ แสดงให้เห็นว่าการกระจายตัวของตลาดมีเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นการลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาส่งออกหลักที่มีเพียงไม่กี่ประเทศแนวโน้มของการส่งออกอัตราการขยายตัวของปริมาณการส่งออกมีแนวโน้มดีขึ้น

ภาพที่ 8 มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆ ในปีพ.ศ. 2555
ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กรมประมง
กองประมงต่างประเทศ (2556)

ประเทศคู่แข่ง

การส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องและแปรรูปของโลกในระหว่างปี 2555 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 5,357,693,389 ล้านบาทสหรัฐ (ภาพที่ 9) ประเทศที่ส่งออกมีส่วนแบ่งในตลาดโลกลำดับต้นๆ ได้แก่ ไทย (ร้อยละ 63) รองลงมา คือ สเปน (ร้อยละ 14) อินโดนีเซีย (ร้อยละ 8) มอริเชียส (ร้อยละ 8) และจีน (ร้อยละ 7) หากพิจารณาส่วนแบ่งการส่งออกในปี 2555 พบว่า ไทยเป็นผู้ส่งออกลำดับ 1 แต่มีส่วนแบ่งทางการตลาดที่ลดลงจากปีก่อนๆ ขณะเดียวกันพบว่า สเปนและอินโดนีเซียที่เป็นผู้ส่งออกในลำดับถัดมา มีแนวโน้มส่งออกและส่วนแบ่งทางการตลาดที่ขยายตัวที่เพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 9 การส่งออกปลาหูฉลามกระป๋องในตลาดโลกพ.ศ. 2555
ที่มา: กรมประมง กองประมงต่างประเทศ (2556)

นโยบายและมาตรการภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

รัฐมนตรีนโยบายและมาตรการในการสนับสนุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง ดังนี้

1. มาตรการส่งเสริมการลงทุน โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้จัดอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องไว้เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมประเภทที่ 1.11(8) กิจกรรมที่ผลิตหรือถนอมอาหารหรือสิ่งปรุงรสอาหารโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (ยกเว้นการผลิตน้ำดื่ม ลูกอม และไอศกรีม) ได้รับสิทธิประโยชน์ตามเขตส่งเสริมที่โรงงานตั้งอยู่ โรงงานที่ได้รับการส่งเสริม ได้แก่ บริษัท โซติวัฒน์อุตสาหกรรมการผลิต จำกัด บริษัท ทรอปิคอลแคนนิ่ง จำกัด และ บริษัท สงขลาแคนนิ่ง จำกัด เป็นต้น

2. การปรับลดภาษีอากรนำเข้าวัตถุดิบ ปลาทูน่าแช่เย็นแช่แข็งภายใต้ระบบฮาร์โมนไนซ์ 0303.41-0303.49 การนำเข้าเดิมในปี 2554 เสียภาษีนำเข้าปกติในอัตราร้อยละ 60 แต่ในส่วนของประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก(WTO) เสียภาษีนำเข้าเพียงร้อยละ 5 หากเป็นการนำเข้าทางเรือหรือไม่ได้นำเข้าทางสนามบิน

3. การขอคืนอากรนำเข้าภายใต้มาตรา 19 ทวิ และการขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง เป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก ผู้ผลิตจึงสามารถขอคืนภาษีทั้งสองชนิดได้ เพื่อเป็นการสนับสนุนอุตสาหกรรมได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้โดยปกติหากเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่จะสามารถหักภาษีตั้งแต่ต้นทาง (ภาษีรับ-ภาษีจ่าย) ทำให้เกิดสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจ ในขณะที่ผู้ประกอบการรายย่อยอาจได้รับการคืนภาษีล่าช้าบ้าง ดังนั้นการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว จะทำให้เกิดความแน่นอนและถูกต้องในทางปฏิบัติต่อไป

ปัญหาและอุปสรรค

ด้านการผลิต

1. ปัญหาด้านวัตถุดิบ จากการทำประมงน้ำลึกของไทยยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอในการจับปลาทูน่า อันเป็นผลมาจากการพัฒนายังมีข้อจำกัดในด้านเครื่องมือทำประมงทั้งปริมาณและคุณภาพ เช่น เรือประมงและเครื่องทุ่นแรงในการจับ ดังจะเห็นได้จากการที่ไทยมีเรือจับปลาทูน่าที่มีศักยภาพเพียงลำเดียว คือ เรือมุกมณีของสหกรณ์ประมงทูน่าน้ำลึกไทย ที่ปัจจุบันจับปลาทูน่าในมหาสมุทรอินเดียได้เพียงประมาณ 4,000 ตันต่อปีเท่านั้น ประกอบกับในอนาคตการจับปลาทูน่าใน

มหาสมุทรอินเดีย จะมีการกำหนดโควตาการจับโดยคณะกรรมการการจัดการประมงทูน่าในมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งจะใช้ปริมาณกองเรือที่แต่ละประเทศมีอยู่ในปัจจุบันเป็นเกณฑ์ ทำให้ไทยจะสูญเสียโอกาสในการขายกองเรือประมงน้ำลึก นอกจากนี้ปัญหาเรื่องราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้นทำให้ความถี่ในการออกเรือลดลง ส่งผลต่อปริมาณปลาทูน่าในประเทศลดลงด้วย

2. ปัญหาด้านท่าเทียบเรือและสิ่งอำนวยความสะดวกในการขนถ่ายไม่เพียงพอ รวมถึงสถานประกอบการแปรรูปเบื้องต้นบางแห่งยังไม่ได้มาตรฐานความปลอดภัยทางอาหารตามระบบ HACCP ซึ่งอาจจะถูกใช้เป็นข้อกีดกันทางการค้าในอนาคต

3. ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากความไม่มีเสถียรภาพของราคาปลาทูน่าในตลาดโลก การขาดแคลนแรงงานในโรงงาน ข้อจำกัดการใช้แรงงานต่างด้าว และการเพิ่มขึ้นของค่าแรงงานขั้นต่ำ

ด้านการตลาด

1. ปัญหาของตลาดในประเทศ ความต้องการบริโภคและการใช้ปลาทูน่าที่จับได้ในประเทศยังไม่ขยายตัวมากนัก เนื่องจากปลาทูน่าหรือปลาโอที่จับได้มีขนาดเล็กกว่าปลาน้ำเข้ ต้นทุนการแปรรูปจึงสูงกว่าการนำเข้า ประกอบกับการขยายตัวของบริโภคปลาทูน่าโดยรวมในประเทศยังขยายตัวในอัตราที่ต่ำ จึงทำให้อุตสาหกรรมนี้ต้องพึ่งพาส่งออกเป็นหลัก

2. ปัญหาของตลาดต่างประเทศ การกีดกันทางการค้าเป็นปัญหาหลัก ตัวอย่างการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้าทั้งในรูปแบบภาษีและไม่ใช่ภาษีที่ไทยได้รับ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาในด้านการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) และการบังคับให้ปฏิบัติตามระเบียบการนำเข้า เช่น การผลิตต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองคุณภาพตามระบบต่างๆ (HACCP GMP และ ISO) การติดฉลากด้านสิ่งแวดล้อม (คุ้มครอง โลมาและเต่าทะเล) การติดฉลากแหล่งที่มาของสินค้า (Rule of Origin) และฉลากอื่นๆ (GMOs) ดังตารางที่ 8 โดยสามารถแบ่งตามประเทศคู่ค้าหลัก คือ

(2.1) สหรัฐอเมริกา ใช้การกำหนดโควตาภาษีทูน่า โดยการนำเข้าต้องมีใบรับรองการตรวจสอบจากหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายของประเทศผู้ผลิตและต้องผ่านการตรวจสอบจาก

องค์การอาหารและยาของสหรัฐฯ (USFDA) และการพิจารณาให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) กับประเทศกลุ่ม ANDEAN (โบลิเวีย โคลัมเบีย เอกวาดอร์ และเปรู) ด้วยเหตุผลด้านการปราบปรามยาเสพติดในกลุ่มประเทศดังกล่าว

(2.2) กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ใช้การตัดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) ทำให้ต้องเสียภาษีนำเข้าในอัตราร้อยละ 24 ซึ่งสูงกว่าประเทศคู่แข่ง คือ ประเทศในเครืออาณานิคมกลุ่มประเทศ ACP (Africa Caribbean and Pacific) ที่มีอัตรากำหนดนำเข้าร้อยละ 0

(2.3) กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ใช้ประเด็นการปนเปื้อน GMOs ในน้ำมันถั่วเหลืองซึ่งปัจจุบันได้แก้ไขโดยเปลี่ยนไปใช้น้ำมันเมล็ดดอกทานตะวันแทน

ตารางที่ 8 มาตรการกีดกันทางการค้ารูปแบบต่างๆ ที่ไทยได้รับจากการส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง

ประเทศ	มาตรการ	รายละเอียด
ภาษี	การพิจารณาให้ GSP กับประเทศกลุ่ม ANDEAN (โบลิเวีย โคลัมเบีย เอกวาดอร์และเปรู) ด้วยเหตุผลด้านการปราบปรามยาเสพติดในกลุ่มประเทศดังกล่าว ส่วนไทยเสียภาษีอัตราร้อยละ 5-35	
ไม่ใช่ภาษี	- การติดฉลาก Tuna Dolphin Safe, Marine Mammal Protection Act Amendment เพื่อป้องกันการเสียชีวิตของปลาโลมาจากการจับปลาทูน่า - ต้องทำ Sensory test เพื่อทดสอบและตรวจสอบหาสิ่งปนเปื้อนในอาหาร อันจะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค - ต้องมีระบบปฏิบัติการ HACCP เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงในการบริโภคอาหาร - กำหนดระดับ Histamine ต้องไม่เกิน 50 ppm.	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ประเทศ	มาตรการ	รายละเอียด
EU	ภาษี	การพิจารณาให้ GSP กับประเทศในเครืออาณานิคมกลุ่มประเทศ ACP (Africa Carribian and Pacific) ที่มีอัตราภาษีนำเข้าร้อยละ 0 ส่วนไทยเสียภาษีอัตรา ร้อยละ 24
	ไม่ใช่ภาษี	- ต้องมีระบบปฏิบัติการ HACCP เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงในการบริโภคอาหาร - กำหนดระดับ Histamine ต้องไม่เกิน 100 ppm. - ห้ามวางจำหน่ายหากไม่ติดฉลาก GMOs โดยเฉพาะเนเธอร์แลนด์
แคนาดา	ไม่ใช่ภาษี	- กำหนดระดับ Histamine ต้องไม่เกิน 100 ppm.
ญี่ปุ่น	ไม่ใช่ภาษี	- บังคับติดฉลากสินค้า GMOs ของญี่ปุ่น
ตะวันออกกลาง	ไม่ใช่ภาษี	- ห้ามนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องในน้ำมันพืช เนื่องจากเกรงว่าจะมีส่วนผสมของถั่วเหลือง GMOs เป็นส่วนประกอบ
อียิปต์	ไม่ใช่ภาษี	- การตรวจสอบคุณภาพสินค้า กรณีวิธีการตรวจวิเคราะห์สารประกอบไนโตรเจนในปลาทูน่ากระป๋องที่แตกต่างกัน

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2555)

SWOT Analysis ของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของไทย

1. Strength – จุดแข็ง

- 1) แรงงานมีประสิทธิภาพและสามารถลดการสูญเสียได้มาก
- 2) มีความได้เปรียบด้านต้นทุนที่ราคาต่ำ
- 3) สินค้ามีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล
- 4) สินค้ามีความหลากหลายและมีมูลค่าที่เพิ่มมากขึ้น เช่น ทูน่าสลัด ทูน่าในน้ำมันทานตะวัน น้ำมันปลา

2. Weakness - จุดอ่อน

- 1) ขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากประเทศไทยไม่มีกองเรือเป็นของตนเองทำให้ต้องพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้ารวมถึงไม่สามารถกำหนดราคาวัตถุดิบและราคาผลิตภัณฑ์ได้
- 2) ขาดแคลนแรงงานในบางช่วงฤดูกาล
- 3) ผลิตตามคำสั่งซื้อ (make to order) และไม่มี brand name ของตนเอง
- 4) เรือจับไม่เพียงพอ ต่อความต้องการ เพื่อสร้างความมั่นคงด้านวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรม

3. Opportunity – โอกาส

- 1) ผลจากการเจรจาเขตการค้าเสรี (FTA) ทำให้เกิดการสนับสนุนการค้าอย่างเสรี
- 2) มีกระแสการบริโภคนิยมเฉพาะกลุ่มมากขึ้น โดยเน้นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ
- 3) การขยายตัวของความต้องการของทั้งตลาดเดิม และตลาดใหม่ เช่น ตลาดตะวันออกกลาง แอฟริกาใต้
- 4) สภาพเศรษฐกิจและการเมืองของกลุ่ม เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ไม่มีเสถียรภาพ

4. Threat – อุปสรรค

- 1) ประเทศคู่แข่งมีวัตถุดิบเป็นของตนเอง เนื่องจากมีกองเรือที่มีศักยภาพในการจับปลาขนาดใหญ่ และใกล้แหล่งวัตถุดิบ
- 2) ความล่าช้าในการตรวจวิเคราะห์และประสิทธิภาพของผลการตรวจวิเคราะห์ออกใบรับรองจากหน่วยงานราชการ
- 3) การกีดกันทางการค้าจากต่างประเทศ ทั้งด้านภาษีและไม่ใช่อภาษี และการให้สิทธิประโยชน์กับประเทศคู่แข่ง

การทำข้อตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย

เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 นายกรัฐมนตรีไทยและนายกรัฐมนตรีออสเตรเลียได้ประกาศให้มีการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลง Closer Economic Relations (CER) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย (Thailand-Australia Free Trade Agreement : TAFTA) เป็นความตกลงการค้าเสรีสองฝ่ายฉบับแรกของไทย ลงนามเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 ณ กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 ครอบคลุมการเปิดเสรีทั้งในด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน รวมถึงความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าที่มีใช้อยู่ เช่น มาตรการด้านสุขอนามัยที่เข้มงวด มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด และการอำนวยความสะดวกทางการค้าโดยเน้นพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ และนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น สำหรับสาระสำคัญโดยสรุปในการดำเนินมาตรการลดภาษีนำเข้าของประเทศไทยสามารถแบ่งกลุ่มสินค้าที่จะลดภาษีออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.กลุ่มสินค้าปกติ ได้แก่ สินค้าที่จะลดอัตราภาษีลงเหลือศูนย์เปอร์เซ็นต์ทันทีเมื่อข้อตกลงมีผลบังคับใช้ ประกอบด้วยรายการสินค้าประมาณร้อยละ 49 ของสินค้าที่มีการค้าทั้งหมด เช่น ัญชูพืช โกโก้ สินแร่ เชื้อเพลิง เคมีภัณฑ์ หนังสือพิมพ์ และยานยนต์สำหรับส่งของ เป็นต้น และสินค้าที่จะทยอยลดอัตราภาษีลงเหลือศูนย์ในปี พ.ศ.2553 ประกอบด้วยรายการสินค้าประมาณร้อยละ 44 ของสินค้าที่มีการค้าทั้งหมด เช่น ผัก ผลไม้ พลาสติก กระดาษ สิ่งทอ เสื้อผ้า เหล็ก เครื่องจักร และอุปกรณ์ไฟฟ้า เป็นต้น

2.กลุ่มสินค้าอ่อนไหว ซึ่งใช้เวลานานกว่าในการลดภาษีลงเหลือร้อยละศูนย์ ได้แก่ สินค้าที่จะลดอัตราภาษีลงเหลือศูนย์เปอร์เซ็นต์ภายใน 10 ปี เช่น นมข้น น้ำผึ้ง ส้ม องุ่น มันฝรั่งปรุงแต่งไวน์ สิ่งทอ และสิ่งพิมพ์ เป็นต้น และสินค้าที่จะลดอัตราภาษีลงเหลือศูนย์เปอร์เซ็นต์ภายใน 15 ปี เช่น เนื้อวัว หางนม เนย เนยแข็ง เครื่องในสัตว์ มันฝรั่ง น้ำตาล ชา กาแฟ และข้าวโพด เป็นต้น สุดท้ายคือสินค้าที่จะลดอัตราภาษีลงเหลือศูนย์เปอร์เซ็นต์ภายในเวลา 20 ปี เช่น นมและครีม เป็นต้น

สำหรับมาตรการลดภาษีนำเข้าของประเทศไทยสามารถแบ่งกลุ่มสินค้าที่จะลดภาษีออกได้เป็น 2 กลุ่ม เช่นเดียวกัน คือ

1) กลุ่มสินค้าปกติ ซึ่งจะมีการลดอัตราภาษีให้เหลือร้อยละศูนย์ทันทีเมื่อข้อตกลงมีผลบังคับใช้ ประกอบด้วยรายการสินค้าประมาณร้อยละ 83 ของสินค้าที่มีการค้าทั้งหมด (โดยครึ่งหนึ่งมีภาษีร้อยละศูนย์อยู่แล้ว) เช่น เนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากนม ผัก ผลไม้ รถยนต์ และเชื้อเพลิง เป็นต้น

2) กลุ่มสินค้าอ่อนไหว ได้แก่ กลุ่มสินค้าที่จะลดอัตราภาษีลงเหลือร้อยละศูนย์ภายใน 5 ปี เช่น ปลาทูน่ากระป๋อง สับปะรดกระป๋อง สับปะรดไม่บรรจุภาชนะอัดลม น้ำสับปะรด เป็นต้น และกลุ่มสินค้าที่จะลดอัตราภาษีลงเหลือร้อยละศูนย์ภายใน 10 ปี เช่น เสื้อผ้า เป็นต้น โดยสินค้าที่จะได้รับสิทธิการลดภาษีภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-ออสเตรเลียจะต้องผ่านกว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าที่ได้ตกลงกันไว้ ได้แก่

1) กล้วยาด้วยแหล่งผลิตสินค้า (Wholly Obtain : WO) หมายถึง สินค้านั้นจะต้องมีการผลิตโดยใช้วัตถุดิบภายในประเทศผู้เจรจาทั้งหมด

2) กล้วยาด้วยขั้นตอนการผลิตและการแปรรูปสินค้า (Substantial Transformation : ST) หมายถึง สินค้านั้นต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือแปรสภาพเพียงพอ โดยพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากร (Change in Tariff Classification : CTC) ซึ่งตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-ออสเตรเลีย สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศไทยจะต้องมีการแปรสภาพอย่างเพียงพอในระดับพิกัดตั้งแต่ 2 หลักถึง 6 หลัก ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ของสินค้าในแต่ละรายการ

3) กล้วยาด้วยต้นทุนการผลิตในภูมิภาคต่อราคาส่งออก (Regional Value Content : RVC) ซึ่งตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีกำหนดให้สินค้าที่จะได้รับสิทธิพิเศษต้องมีต้นทุนในการผลิตในภูมิภาคต่อราคาสินค้าส่งออก ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 หรือ 45 ขึ้นอยู่กับการเจรจาในสินค้าแต่ละประเภท (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2548)

นอกจากนี้ ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-ออสเตรเลีย ยังมีมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Measure) ที่สำคัญประกอบด้วย มาตรการด้านสุขอนามัย (Sanitary and Phytosanitary : SPS) มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping Measure : AD) และ มาตรการปกป้องพิเศษ (Special Safeguards : SSG)

สถานะการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปประเทศออสเตรเลีย

ก่อนมีการเจรจาทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-ออสเตรเลีย สินค้าปลาทูน่ากระป๋องนำเข้าได้อย่างเสรี ไม่มีการจำกัดปริมาณ ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศออสเตรเลีย สำหรับมาตรการที่ปลาทูน่ากระป๋องเผชิญก่อนหน้าข้อตกลง คือ มาตรการภาษี ที่เก็บภาษีในอัตราร้อยละ 5 และสำหรับมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี พบว่ามีเพียงมาตรการด้านสุขอนามัยเท่านั้น โดยประเทศออสเตรเลียจะนำเข้าสินค้าที่ต้องมีใบรับรองคุณภาพและมาตรฐานจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานและข้อบังคับการนำเข้าผลิตภัณฑ์อาหารจากต่างประเทศมาจำหน่ายในประเทศออสเตรเลียที่มีชื่อว่า Australian Food Standards Code ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมาย Imported Food Control Act 1992 เช่นเดียวกันกับภายหลังข้อตกลงยังคงต้องปฏิบัติตามเดิมอยู่ รายละเอียดมีดังนี้

มาตรการด้านสุขอนามัย (Sanitary and Phytosanitary Measures : SPS)

ประเทศออสเตรเลียได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ใช้มาตรการด้านสุขอนามัยที่เข้มงวดในการกีดกันการนำเข้าเนื่องจากประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรรายใหญ่ โดยเหตุผลที่ประเทศออสเตรเลียนำมาใช้เพื่อเป็นข้ออ้างในการดำเนินมาตรการอย่างเข้มงวดคือ ประเทศออสเตรเลียมีลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นเกาะ การแพร่ระบาดของเชื้อโรคจะเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการที่ประเทศต่างๆ จะส่งสินค้าเกษตรไปยังประเทศออสเตรเลียจะต้องผ่านการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของการนำเข้า (Import risk analysis : IRA) โดยประเทศออสเตรเลียมีกฎระเบียบในการนำเข้าสินค้าประเภทอาหารทั่วไป ดังแสดงในภาคผนวก ก (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2555)

สำหรับในส่วนของปลาทูน่ากระป๋อง มาตรการด้านสุขอนามัยที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของการส่งออกสินค้าประเภทอาหารไปยังประเทศออสเตรเลีย ได้แก่ กฎระเบียบทั่วไปในการนำเข้าอาหารข้างต้น ทั้งนี้ สำหรับกฎระเบียบในการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียนั้นไม่ต้องขออนุญาตนำเข้าหากไม่ได้มีการชุบแช่ที่มีส่วนผสมของไข่ หรือนม/เนยเกินร้อยละ 10 แต่ต้องได้รับการตรวจปล่อยจาก Australian Quarantine and Inspection Service (AQIS) ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบอาหารนำเข้าให้เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าอาหารด้านความปลอดภัย โดยทุกๆ การส่งมอบสินค้า ซึ่งสินค้าต้องอยู่ในรูปอาหารพร้อมปรุง/บริโภค ปลาที่แปรรูปและบรรจุกระป๋องอย่างปลาทูน่ากระป๋องนั้นออสเตรเลียได้กำหนดให้สาร Histamine ตกค้างได้ไม่เกิน 100 ppm นอกจากนี้ สินค้าควรจะอยู่ในบรรจุภัณฑ์ที่ง่ายต่อการตรวจสอบ เพราะ AQIS มักตรวจปล่อย

สินค้าที่มีเอกสารกำกับโดยชัดเจน ยกเว้นปลาผสมเกลือและทำให้แห้งหรือรมควันซึ่งจะต้องตรวจตัวสินค้าด้วย (สำนักงานส่งเสริมการค้า ฒ นครซินี, 2555)

มาตรการปกป้องพิเศษ

เพื่อให้ระยะเวลาที่เหมาะสมกับอุตสาหกรรมภายในประเทศในการปรับตัว ไทยและออสเตรเลียได้ตกลงที่จะให้มีการใช้มาตรการปกป้องพิเศษ หรือ Special Safeguard Measures: SSG) สำหรับสินค้าเกษตรที่มีความอ่อนไหวมาก เช่น เนื้อวัวและเนื้อหมู เครื่องในสัตว์อื่น ๆ นม และผลิตภัณฑ์นม โดยหากมีการนำเข้าสินค้าดังกล่าวเกินปริมาณที่กำหนด (trigger volume) ประเทศผู้นำเข้าสามารถกลับไปขึ้นภาษีที่อัตราเดิมก่อนเริ่มลดหรืออัตรา MFN ในขณะนั้น โดยใช้อัตราใดก็ตามที่ต่ำกว่า ซึ่งไทยสามารถใช้มาตรการนี้จนถึงปี 2558/2563 ทั้งนี้ ณ ปัจจุบัน ออสเตรเลียไม่มีสินค้าที่อยู่ภายใต้มาตรการปกป้องพิเศษ

ผลกระทบจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียในส่วนของ การค้าปลาทูน่ากระป๋อง

เมื่อพิจารณาแนวโน้มการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของไทยไปยังประเทศออสเตรเลีย พบว่า ทั้งก่อนและหลังข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย-ออสเตรเลียมีผลบังคับใช้ ปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ในช่วงปีพ.ศ. 2546 - 2547 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่จะมีการบังคับใช้ข้อตกลงการค้าเสรี มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องมีอัตราการขยายตัวเพียงร้อยละ 2.66 ภายหลังจากข้อตกลงส่งผลให้ปริมาณการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องมีอัตราการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยในปีพ.ศ. 2548 มีอัตราการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 26.76 ดังตารางที่ 9 ซึ่งจะเห็นว่ามูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในปีพ.ศ. 2548 - 2555 มีมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นที่สูงขึ้น โดยมีบางช่วงเวลาที่ปริมาณและมูลค่าการส่งออกลดลงเล็กน้อยคือปีพ.ศ. 2552 ซึ่งมีสาเหตุมาจากสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศของประเทศไทย

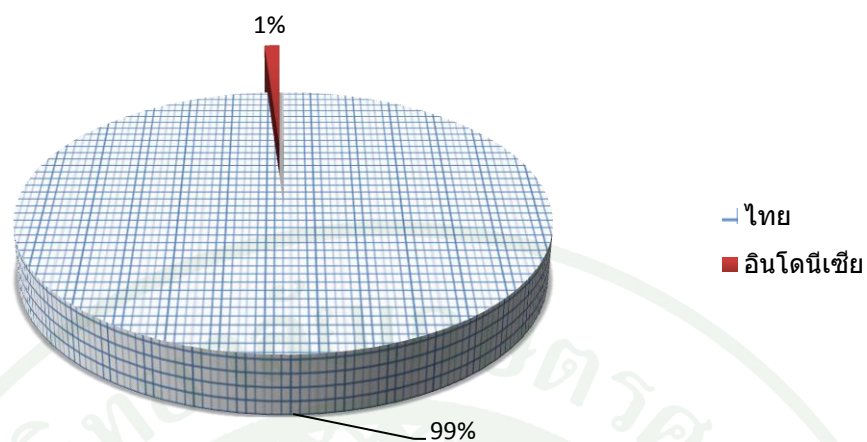
ตารางที่ 9 อัตราการขยายตัวในการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย

ไปประเทศออสเตรเลียตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 – 2555

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2546	26,626	2,661.7	-
2547	26,868	2,732.5	2.66
2548	29,114	3,463.8	26.76
2549	32,592	3,740.03	7.97
2550	32,074.15	4,061.57	8.60
2551	39,454.95	5,747.17	-41.50
2552	32,570.92	4,313.02	24.95
2553	41,084.80	5,085.80	19.26
2554	42,342.43	6,090.46	19.75
2555	43,255.02	7,341.78	20.55

ที่มา: กรมประมง กองประมงต่างประเทศ (2556)

สำหรับคู่แข่งรายสำคัญของประเทศไทยคือประเทศอินโดนีเซีย โดยในปี พ.ศ. 2554 ประเทศออสเตรเลียนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทยทั้งหมด 42,342.43 ตัน คิดเป็นมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 6,090.46 ล้านบาท และนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศอินโดนีเซียทั้งหมด 6429.78 ตัน คิดเป็นมูลค่าการนำเข้าที่ 200.93 ล้านบาท สำหรับส่วนแบ่งทางการตลาดประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดมากที่สุดในตลาดปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยคือร้อยละ 99 ขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีส่วนแบ่งเพียงร้อยละ 1 (ภาพที่ 10) ดังนั้นในปัจจุบันปลาทูน่ากระป๋องยังคงเป็นสินค้าที่ไม่ประสบปัญหาในเรื่องของส่วนแบ่งในตลาดของประเทศไทย

ภาพที่ 10 ส่วนแบ่งทางตลาดของปลาทุ่นำกระป๋องในประเทศออสเตรเลียระหว่างประเทศไทย
และประเทศอินโดนีเซีย ปีพ.ศ. 2555
ที่มา: กองประมงต่างประเทศ กรมประมง (2556)

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์

การนำเสนอผลการศึกษาในบทนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดปริมาณอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย และผลการศึกษาผลจากการลดอัตราภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณอุปสงค์การนำเข้าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย

จากแนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์การนำเข้า (Branson, 1989: 401-408) ที่กล่าวว่ามูลค่าการนำเข้าขึ้นอยู่กับระดับรายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคภายในประเทศ ระดับราคาสินค้านำเข้าสินค้า และระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดังนั้นสมการอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยจะสามารถเขียนในรูปสมการได้ดังนี้

$$Q_p = f(P_t, Y, E_a)$$

โดยที่

Q_p	หมายถึง	ปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย (ตัน)
P_t	หมายถึง	ราคานำเข้ารวมภาษีของปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย (ล้านบาทต่อตัน)
Y	หมายถึง	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลีย (ดอลลาร์สหรัฐ)
E_a	หมายถึง	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ดอลลาร์ออสเตรเลียต่อบาท)

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าสมการที่ใช้ส่วนใหญ่จะมีรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรอยู่ในรูป Linear หรือ log-linear ซึ่งมักจะใช้ความสัมพันธ์ในรูป log-linear มากกว่า เนื่องจากความสัมพันธ์ในรูป linear มีข้อเสียคือค่าความยืดหยุ่นจะไม่คงที่ ในขณะที่ความสัมพันธ์ในรูป log-linear จะให้ค่าความยืดหยุ่นคงที่ (อัญชลี ห่วงทอง, 2554) และจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ในงานศึกษาของจิตติพิศ พึ่งอาศรัย (2547) และงานศึกษาของมัลลิกา อัสวราตระกูล (2552) ได้ใช้รูปแบบความสัมพันธ์ในรูป log-linear เช่นกัน ดังนั้นจึงเขียนสมการอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยในรูปแบบ log-linear ได้ดังนี้

$$\ln Q_p = a_0 + a_1 \ln P_t + a_2 \ln Y + a_3 \ln E_a + e \quad \dots\dots\dots (5)$$

โดยที่ a_0 คือ ค่าคงที่ (constant) และ a_1, a_2, a_3 เป็นค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (regression coefficient) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในรูปของค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทย และ e คือค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการทดสอบความนิ่งของข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้เป็นตัวเลขทางเศรษฐกิจที่เป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series) ซึ่งหากนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของข้อมูลโดยตรง โดยที่ไม่ทำการตรวจสอบข้อมูลก่อน มักเกิดปัญหาความไม่นิ่งของข้อมูล (Non-stationary) นั่นคือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าความแปรปรวน (Variance) ของข้อมูลมีค่าไม่คงที่ หมายถึงจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของสมการอาจมีความสัมพันธ์ไม่แท้จริง (Spurious Regression) โดยสังเกตจากค่าสถิติบางตัว เช่น ค่าสถิติ t-stat มีการแจกแจงข้อมูลที่ไม่ได้มาตรฐานและค่า R^2 สูง ในขณะที่ค่า Durbin-Watson (D.W.) Statistic อยู่ในระดับต่ำ ดังตารางภาคผนวกที่ 6

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบคุณสมบัติความนิ่งของข้อมูล ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ตัวแปร	คุณสมบัติความนิ่ง	
	ที่ระดับ	ที่ผลต่างอันดับที่ 1
ปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย (Q_p)	มีความนิ่ง	-
ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยเมื่อคิดรวมภาษีนำเข้า (P_p)	ไม่มีความนิ่ง	มีความนิ่ง
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลีย (Y)	ไม่มีความนิ่ง	มีความนิ่ง
อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างไทยกับออสเตรเลีย (E_{us})	ไม่มีความนิ่ง	มีความนิ่ง

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณอุปสงค์การนำเข้าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณแบบจำลองในรูปแบบสมการถดถอยเชิงซ้อน ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ซึ่งมีตัวแปรตามคือ ปริมาณการนำเข้าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยและมีตัวแปรอิสระคือ ราคานำเข้าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของประเทศไทย และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างไทยกับออสเตรเลีย

จากตารางที่ 10 ผลการทดสอบความนิ่งของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีคุณสมบัติความนิ่ง ณ ระดับ (At Level) ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มี ตัวแปรปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย (Q_p) ส่วนตัวแปรที่เหลือคือ ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยเมื่อคิดรวมภาษีนำเข้า (P_p) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลีย (Y) และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างไทยกับออสเตรเลีย

กับออสเตรเลีย (E_a) ไม่มีคุณสมบัติความนิ่ง แต่เมื่อทำการทดสอบความนิ่งของตัวแปรเหล่านั้น ณ ที่ผลต่างอันดับที่ 1 (First Difference) ปรากฏว่า ตัวแปรเหล่านี้มีคุณสมบัติความนิ่งทั้งหมด ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และเมื่อนำฟังก์ชันข้างต้น มาทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ จะได้ผลการประมาณค่าดังนี้

$$\ln Q_p = 9.065 - 1.043 \ln P_t - 15.729 \ln Y - 0.8012 \ln E_a + e \dots\dots\dots(6)$$

$(-1.708)^{ns} \quad (-2.202)^{**} \quad (-1.188)^{ns}$

$$R^2 = 0.146$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.079$$

$$\text{Durbin-Watson} = 0.794$$

$$F\text{-Statistic} = 2.177$$

t-Statistic คือ ค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โดยกำหนดให้

Q_p	คือ	ปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย (ตัน)
P_t	คือ	ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย เมื่อคิดรวมภาษีนำเข้า (ล้านบาทต่อตัน)
Y	คือ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลีย (ดอลลาร์สหรัฐ)
E_a	คือ	อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างไทยกับออสเตรเลีย (ดอลลาร์ออสเตรเลียต่อบาท)

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้น

สมมติฐานหรือเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยมี 4 ข้อ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวกับความคลาดเคลื่อน โดยจะต้องตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเกี่ยวกับความคลาดเคลื่อนดังนี้

1. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยการตรวจสอบค่า Correlation ของตัวแปรอิสระ $\ln P_t$, $\ln E_a$ และ $\ln Y$ โดยค่า Correlation ที่ได้ระหว่างตัวแปรอิสระ $\ln P_t$, $\ln E_a$ และ $\ln Y$ ไม่เกิน 0.8 แสดงว่า ไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

2. การตรวจสอบค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน (Heteroscedasticity) ทำการตรวจสอบโดยใช้วิธีของ White Heteroscedasticity Test จะได้ค่า Prob F(6,35) = 0.752912 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า ไม่เกิดปัญหา Heteroscedasticity

3. การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ตรวจสอบ First Order Autocorrelation ด้วยค่าสถิติ Durbin Watson ที่ได้จากสมการที่ 1 ซึ่งมีค่า 0.794 ซึ่งค่า Durbin Watson ที่จะไม่เกิดปัญหา First Order Autocorrelation จะต้องมิตัวที่อยู่ระหว่าง 1.25 – 2.75 (ได้จากการเปิดตาราง Durbin Watson ที่ $n = 44$, $k = 3$) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า Durbin Watson ที่ได้จากสมการที่ 1 นั้นไม่มีค่าที่อยู่ในช่วงดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าสมการนี้เกิดปัญหา Autocorrelation

4. ค่าความคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ โดยที่ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์และค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ (Homoscedasticity) ตรวจสอบโดยใช้ Normal probability Plot และค่าสถิติ Kolmogorov – Smirnov Test และค่า Shapiro-Wilk ซึ่งจะพบว่า จากกราฟ Normal probability Plot มีค่าจริงอยู่รอบๆ เส้นตรงอย่างสม่ำเสมอ และจากค่า prob ของ Kolmogorov – Smirnov Test มีค่าเท่ากับ 0.934 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 สามารถสรุปได้ว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าสมการปริมาณอุปสงค์นำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ที่ได้จากการตรวจสอบเงื่อนไขทั้ง 4 ข้อนั้นยังไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเป็น BLUE (Best Linear Unbiased Estimator) โดยสมการดังกล่าวเกิดปัญหา Autocorrelation และ Multicollinearity ซึ่งแก้ไขปัญหา Autocorrelation โดยนำวิธี Cochrane-Orcutt Iterative Method มาใช้ ซึ่งเป็นการประมาณค่า ρ ที่แท้จริง นั่นคือจะทำการประมาณค่าหลายๆรอบจนกว่าค่า ρ จะนิ่งภายใต้สถิติที่ยอมรับได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาความคลาดเคลื่อน AR(1) AR(2) และ AR(3) พบว่า ค่า Durbin-Watson test เท่ากับ $d=1.851$ นั่นคือ อยู่ในช่วงที่ไม่สามารถระบุได้ว่า เกิดปัญหา Autocorrelation หรืออาจกล่าวได้ว่าแบบจำลองนี้ไม่เกิดปัญหา Autocorrelation โดยจะได้สมการใหม่ดังนี้

$$\ln Q_p = 9.313 - 0.937 \ln P_t - 6.588 \ln Y - 0.888 \ln E_a + e \dots\dots\dots(7)$$

$(-2.594)^{**} \quad (-1.873)^{ns} \quad (-2.281)^{**}$

$$R^2 = 0.660$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.597$$

$$\text{Durbin-Watson} = 1.851$$

$$F\text{-Statistic} = 10.370$$

t-Statistic คือ ค่าที่อยู่ในวงเล็บ

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้น

สมมติฐานหรือเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยมี 4 ข้อ ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวกับความคลาดเคลื่อน โดยจะต้องตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเกี่ยวกับความค่าความคลาดเคลื่อนดังนี้

1. การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) โดยการตรวจสอบค่า Correlation ของตัวแปรอิสระ $\ln P_t$, $\ln E_a$ และ $\ln Y$ โดยค่า Correlation ที่ได้ระหว่างตัวแปรอิสระ $\ln P_t$, $\ln E_a$ และ $\ln Y$ ไม่เกิน 0.8 แสดงว่า ไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity)

2. การตรวจสอบค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน (Heteroscedasticity) ทำการตรวจสอบโดยใช้วิธีของ White Heteroscedasticity Test จะได้ค่า Prob F(6,32) = 0.499 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่า ไม่เกิดปัญหา Heteroscedasticity

3. การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ตรวจสอบ First Order Autocorrelation ด้วยค่าสถิติ Durbin Watson ที่ได้จากสมการที่ 2 ซึ่งมีค่า = 1.851 ซึ่งค่า Durbin Watson ที่จะไม่เกิดปัญหา First Order Autocorrelation จะต้องมีย่านค่าที่อยู่ระหว่าง 1.25 – 2.75 (ได้จากการเปิดตาราง Durbin Watson ที่ $n = 44$, $k = 3$) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า Durbin Watson ที่ได้จากสมการที่ 2 มีค่าที่อยู่ในช่วงดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

4. ค่าความคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ โดยที่ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเท่ากับศูนย์และค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนมีค่าคงที่ (Homoscedasticity) ตรวจสอบโดยใช้ Normal probability Plot และค่าสถิติ Kolmogorov – Smirnov Test และค่า Shapiro-Wilk ซึ่งจะพบว่า จากกราฟ Normal probability Plot มีค่าจริงอยู่รอบๆเส้นตรงอย่างสม่ำเสมอ และจากค่า prob ของ Kolmogorov – Smirnov Test มีค่าเท่ากับ 0.653 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 สามารถสรุปได้ว่า ค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

เพราะฉะนั้นสมการปริมาณอุปสงค์นำเข้านำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ในสมการที่ 2 ซึ่งได้จากการตรวจสอบเงื่อนไขทั้ง 4 ข้อนั้น ได้มีคุณสมบัติเป็น BLUE (Best Linear Unbiased Estimator) จึงสามารถอธิบายสมการได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย พบว่า ค่า R^2 (Coefficient of Determination) ของสมการมีค่าเท่ากับ 0.660 แสดงให้เห็นว่า ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ผลกระทบทั้งหมดรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลีย และอัตราแลกเปลี่ยน

ระหว่างไทยและออสเตรเลีย สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ได้ร้อยละ 66 ส่วนค่า Adjusted R^2 มีค่าเท่ากับ 0.597 แสดงให้เห็นว่า สมการนี้มีความเหมาะสมกับข้อมูลร้อยละ 59.7 ค่า F-Statistic มีค่าเท่ากับ 10.37 ซึ่งมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ดังนั้นจึงสามารถอธิบายค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระหรือค่าความยืดหยุ่นได้ดังนี้

1. ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทย มีอิทธิพลในทางลบต่อปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.937 เครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นลบ แสดงให้เห็นว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ที่ว่า เมื่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยเปลี่ยนแปลงไปปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้าม โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ เมื่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ออสเตรเลียนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทยลดลงร้อยละ 0.937

2. ผลกระทบมวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลีย มีอิทธิพลในทางลบต่อปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศ อย่างไม่มีระดับนัยสำคัญ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -6.588 ซึ่งมีเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นลบ เพราะว่าปลาทูน่ากระป๋องอาจเป็นสินค้าด้อยคุณภาพ คือ ปริมาณที่ต้องการบริโภคจะลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น (เพราะคนอาจเปลี่ยนไปบริโภคปลาสดแทนปลากระป๋อง เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น) อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่า ผลกระทบมวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลีย ไม่สามารถนำมาใช้ยืนยันทางสถิติได้ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่าเมื่อสมมติให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ โดยค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้จะมีค่าเป็นบวกหมายความว่าเมื่อรายได้ของประชาชนของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน

3. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างไทยกับออสเตรเลีย มีอิทธิพลในทางลบต่อปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -0.888 ซึ่งมีเครื่องหมายหน้าสัมประสิทธิ์เป็นลบ แสดงให้เห็นว่า มีทิศทางความสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงปริมาณการ

นำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างไทยกับออสเตรเลีย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกัน โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น เช่น อัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์ออสเตรเลียต่อ 1 บาทเพิ่มขึ้น (การเสื่อมค่าลง) ร้อยละ 1 จะทำให้ออสเตรเลียนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทยลดลงร้อยละ 0.888

ดังนั้นสมการถดถอยที่ดีที่สุดที่มีคุณสมบัติ BLUE ที่สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย ได้แก่ ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างไทยกับออสเตรเลีย

ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัยที่จะนำไปใช้ในการศึกษาส่วนที่ 2 คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของปัจจัย ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย หรือค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.864

ส่วนที่ 2 ผลจากการลดภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย

การวิเคราะห์ผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ในงานศึกษาของจิตทิพย์ พึ่งอาศรัย (2547) งานศึกษาของชาญจักร ชีรวัดน์ (2542) และงานศึกษาของมัลลิกา อัสวราตระกูล (2552) ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าสินค้าของประเทศ j จากประเทศ i เมื่อประเทศ j ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าให้แก่ประเทศ i (Baldwin and Murray, 1977) มาใช้ในการศึกษา โดยจะนำความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยมาใช้ในการคำนวณการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยภายหลังที่ออสเตรเลียได้ลดภาษีนำเข้า

การศึกษาผลจากการลดอัตราภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยเป็นการคำนวณการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยในช่วงปี พ. ศ. 2548 - 2550 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการ

ลดอัตราภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่ประเทศออสเตรเลียและประเทศไทยได้มีการทำข้อตกลงการค้าเสรีกัน โดยเริ่มต้นในปี พ. ศ. 2549 และปี พ. ศ. 2550 เป็นปีสุดท้ายของการลดอัตราภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋อง และใช้มูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยในปี พ. ศ. 2548 เป็นปีเริ่มต้นในการคำนวณการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทย โดยสมมติให้ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยในปี พ. ศ. 2548 – 2550 มีค่าเท่ากันและสมมติให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ โดยนำ ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยจากผลการศึกษาในส่วนที่ 1 มาใช้ในการคำนวณการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากไทยอันเนื่องมาจากการลดอัตราภาษีนำเข้า

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยหลังจากที่ออสเตรเลียมีการลดภาษีนำเข้าในช่วงปีพ.ศ. 2548-2550

ปี พ.ศ.	อัตราภาษี นำเข้า (t) : ร้อยละ	มูลค่าการ นำเข้า (mo) : ล้านบาท	ความยืดหยุ่น ของอุปสงค์ ต่อราคา (E)	การเปลี่ยนแปลง ของมูลค่าการ นำเข้า (ΔM) : ล้านบาท
2548	5	2939.46		-
2549	2.5	3740.03	0.864	1346.41
2550	0	4061.57		2506.57

ที่มา: จากการคำนวณ

ผลจากการลดภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย โดยในการเจรจาระหว่างไทยกับออสเตรเลียในการลดอัตราภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย ออสเตรเลียมีข้อผูกพันที่จะลดอัตราภาษีจากร้อยละ 5 ของมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย จากไทยในปี พ. ศ. 2548 ให้เหลือในอัตราร้อยละ 2.5 ภายในปี พ.ศ. 2549 และลดเป็นร้อยละ 0 ในปีพ.ศ. 2550 จากการคำนวณการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยหลังจากที่ออสเตรเลียลดอัตราภาษีนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องให้กับไทย พบว่า ในปีพ.ศ. 2548 มูลค่าการนำเข้า

เพิ่มขึ้นเท่ากับ 1346.41 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2550 มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นเท่ากับ 2506.57 ล้านบาท (ตารางที่ 11) และจากการที่ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยมีค่าเท่ากับ 0.864 ซึ่งมีค่าความยืดหยุ่นน้อย แสดงว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคานำเข้าร้อยละ 1 จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงมูลค่านำเข้าร้อยละ 0.864 จึงสรุปได้ว่าการลดอัตราภาษีนำเข้าของออสเตรเลียจะทำให้ราคาที่สูงขึ้นของออสเตรเลียต้องเผชิญลดลง ผู้นำเข้าของออสเตรเลียจึงสามารถนำเข้าสินค้าได้มากขึ้น ส่งผลให้มูลค่าการนำเข้าของปลาทูน่ากระป๋องสูงขึ้น

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

อุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก โดยมีข้อจำกัดสำคัญที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศ แต่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศได้หลากหลายมากขึ้น เมื่อพิจารณามูลค่าของอุตสาหกรรมจะได้เปรียบมาโดยตลอด (มูลค่าต้นทุนด้านวัตถุดิบนำเข้าประมาณ 18,000-22,000 ล้านบาท ขณะที่สามารถส่งออกคิดเป็นมูลค่า 22,000-38,000 ล้านบาท) ทั้งนี้ยังไม่รวมมูลค่าเพิ่มจากการจำหน่ายในประเทศ และการจ้างงานในแต่ละปี ทำให้อุตสาหกรรมปลาทูน่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดหาเครื่องมือสำหรับจับปลาทูน่า เพื่อลดความเสี่ยงในด้านวัตถุดิบและเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันรวมถึงจะได้รับประโยชน์จากการทำข้อตกลงการค้าเสรีให้กับอุตสาหกรรมปลาทูน่าของไทยได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของกระบวนการผลิตให้สามารถนำของเหลือจากกระบวนการผลิตมาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น เช่น การสกัดน้ำมันปลา เพื่อเป็นอาหารเสริมสุขภาพ และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคในประเทศเพิ่มการบริโภคผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปลาทูน่าเพื่อเป็นทางเลือกและเป็นแหล่งรองรับปริมาณความต้องการจากภายในประเทศ ซึ่งจะทำให้อุตสาหกรรมลดการพึ่งพาตลาดส่งออกที่นับวันจะประสบปัญหาการกีดกันทางการค้าและทำให้อุตสาหกรรมสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย จะแสดงให้เห็นว่า ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีอิทธิพลต่อ ปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทยและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีอิทธิพลในทางลบต่อปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ สำหรับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวที่แท้จริงของออสเตรเลียนั้น มีอิทธิพลในทางลบต่อปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย แต่ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยเป็นสินค้าค้ำจุนในตลาดออสเตรเลีย คือ เมื่อประชากรในออสเตรเลียนีรายได้เพิ่มขึ้น ประชากรในประเทศออสเตรเลียต้องการบริโภคและนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องจากประเทศไทยลดลง

ผลการวิเคราะห์การลดภาณินำเข้าปลาทูน่ากระป๋องที่มีต่อมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทย ในปีพ.ศ. 2548 พบว่า ผลจากการลดภาณินำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยจากร้อยละ 5 ลดลงเป็นร้อยละ 2.5 ในปีพ.ศ. 2548 พบว่ามูลค่าการนำเข้าของปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากพ.ศ. 2547 ถึง 1346.41 ล้านบาท และในปีพ.ศ. 2550 ที่การลดภาณินำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยจากร้อยละ 2.5 ลดลงเป็นร้อยละ 0 พบว่ามูลค่าการนำเข้าของปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยมีมูลค่าเพิ่มขึ้นจากพ.ศ. 2549 ถึง 2506.57 ล้านบาท สรุปได้ว่า การลดอัตราภาณินำเข้าของออสเตรเลียจะทำให้ราคาที่สูงขึ้นของออสเตรเลียต้องเผชิญลดลง ผู้นำเข้าของออสเตรเลียจึงสามารถนำเข้าสินค้าได้มากขึ้น ส่งผลให้มูลค่าการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของออสเตรเลียจากประเทศไทยเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีนำเข้าวัตถุดิบเนื่องจากประเทศไทยต้องนำเข้าวัตถุดิบปลาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ผู้ผลิตต้องแบกรับภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้น โดยวิธีการลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่นำมาผลิตเพื่อส่งออก ทั้งนี้เพื่อให้ต้นทุนของผู้ผลิตและส่งออกไทยลดลงสามารถแข่งขันได้ดียิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาแนวทางในการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อให้เกิดการประหยัดจากขนาด อีกทั้งควรมีการวางแผนและเตรียมการตั้งซื้อวัตถุดิบที่ชัดเจน เพื่อให้ปริมาณวัตถุดิบมีเพียงพอกับกำลังการผลิตอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อเกิดเหตุการณ์การจับปลาทูน่าลดลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. คู่แข่งที่สำคัญของอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยคือ ประเทศอินโดนีเซีย ถึงแม้ตอนนี้ยังมีสัดส่วนการส่งออกที่ไม่สูงมากนัก แต่มีอัตราการขยายตัวที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้นควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบข้อดี ข้อด้อย ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอินโดนีเซีย หรือปัจจัยที่กำหนดปริมาณอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศอินโดนีเซีย เพื่อให้รัฐบาลและผู้ผลิตนำข้อมูลนี้ไปใช้เป็นแนวทางเพิ่มความสามารถในการแข่งขันต่อไป

2. ควรมีการศึกษาผลกระทบจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่ได้มีการเริ่มดำเนินการเปิดเขตการค้าเสรีเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นสินค้าส่งออกสำคัญของไทย เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลไทยให้ความสำคัญในการจัดทำกรอบความตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดข้อจำกัดในการส่งออกสินค้านำเข้ารายอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ ของไทยต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมการค้าต่างประเทศ. 2556. การใช้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีศุลกากรของไทยในการส่งออกสินค้าประมงตอนที่ 03 และ 16 ไปออสเตรเลีย ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย – ออสเตรเลีย. (Online). <http://www.dft.moc.go.th/>, 14 พฤษภาคม 2556.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2556. ความคืบหน้าการเจรจาเขตการค้าเสรีของไทยกับ Australia. (Online).
<http://www.thaifita.com/thaifita/Home/NegoLastestStatus/tabid/117/Default.aspx>,
 14 พฤษภาคม 2556.

_____. 2556. ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย. (Online).
<http://www.thaifita.com/ThaiFTA/Home/FTAbyCountry/tabid/53/ctl/detail/id/21/mid/480/usemastercontainer/true/Default.aspx>, 20 พฤษภาคม 2556.

_____. 2556. มาตรการกีดกันทางการค้ารูปแบบต่างๆที่ไทยได้รับจากการส่งออกปลาทูน่ากระป๋อง. (Online). <http://www.dtn.go.th/>, 21 พฤษภาคม 2556.

กองประมงต่างประเทศ กรมประมง. 2556. รายงานสถิติการประมงแห่งประเทศไทย. (Online). <http://www.fisheries.go.th/foreign>, 13 มีนาคม 2556.

_____. 2556. ราคาทูน่าท้องถิ่นในประเทศไทย. (Online).
<http://www.fisheries.go.th/foreign>, 15 มีนาคม 2556.

_____. 2556. การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ. (Online).
<http://www.fisheries.go.th/foreign>, 20 มีนาคม 2556.

_____. 2556. ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปลาทูน่าสดแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศต่างๆ. (Online). <http://www.fisheries.go.th/foreign>, 21 มีนาคม 2556.

กองประมงต่างประเทศ กรมประมง. 2556. มูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆ. (Online). <http://www.fisheries.go.th/foreign>, 21 มีนาคม 2556.

_____. 2556. การส่งออกปลาทูน่ากระป๋องในตลาดโลก. (Online).

<http://www.fisheries.go.th/foreign.>, 25 มีนาคม 2556.

_____. 2556. ส่วนแบ่งทางการอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋องของไทยในประเทศออสเตรเลีย.

(Online). <http://www.fisheries.go.th/foreign.>, 25 มีนาคม 2556.

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. 2556. ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง. (Online).

<http://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=data1search.>, 15 มีนาคม 2557.

กรมศุลกากร. 2556. สถิติการนำเข้า-ส่งออก. (Online). www.customs.go.th., 3 มีนาคม 2556.

กิตติ สุขอนเนก. 2546. ผลของการลดภาษีนำเข้าต่อการนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ และ
แผงวงจรไฟฟ้าของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จอมขวัญ ชาญชัยกรรม. 2550. ผลของกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าต่อสินค้าส่งออกของไทย:
กรณีศึกษาทูน่ากระป๋องและสิ่งทอ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิตทิพย์ พึ่งอาศรัย. 2547. ผลจากการลดอัตราภาษีศุลกากรผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังของประเทศ
สาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีต่อการนำเข้าผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจากประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชาญจักร ชีรวัดณ์. 2542. ผลกระทบการลดภาษีนำเข้าข้าวต่อปริมาณการนำเข้าข้าวของสาธารณรัฐ
ประชาชนจีนจากประเทศไทยภายใต้ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ดวงพร คชเสนีย์. 2552. ผลกระทบของมาตรการกีดกันทางการค้าเนื่องมาจากภาษีและไม่ใช่อภาษี
ที่มีต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทย ภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-

ออสเตรเลีย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทศพร รอดทอง. 2546. แบบจำลองทางเศรษฐมิติอุปสงค์การนำเข้าและอุปทานการส่งออก
ระดับประเทศของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปิยะวรรณ ศรีชัยรัตน์. 2548. การวิเคราะห์อุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของไทยใน
สหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พจนีย์ ประสิทธิ์เกตุ. 2547. ผลกระทบของข้อตกลงอเมริกาเหนือที่มีต่อการส่งออก
ปลาทูน่ากระป๋องไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. 2555. ตลาดผู้บริโภคนอออสเตรเลีย.
(Online). <http://www.e-customs.co.th.>, 6 พฤษภาคม 2555.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2550. อัตราแลกเปลี่ยน. (Online). www.bot.or.th., 13 มีนาคม 2556.

นลินทิพย์ นิลเกตุรา. 2550. ผลกระทบของข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทยและอินเดียที่มีต่อ
อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ของไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มัลลิกา อัสวราตระกูล. 2552. ผลจากการลดภาษีศุลกากรนำเข้ารถยนต์ของประเทศออสเตรเลียที่
มีต่อมูลค่าการนำเข้ารถยนต์จากประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนากิน. 2545. หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2556. การส่งออกปลาพ่นน้ำกระป๋องและปรุงแต่ง. (Online).

<http://www.kasikornresearch.com.>, 13 มีนาคม 2556.

สมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป. 2556. กระบวนการผลิตปลาพ่นน้ำกระป๋อง. (Online).

<http://www.thaifeedmill.com.>, 13 มีนาคม 2556.

สำนักนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา2. 2556. อุตสาหกรรมปลาพ่นน้ำกระป๋อง. (Online).

www.oie.go.th., 13 มีนาคม 2556.

สำนักบริการส่งออก กลุ่มงานบริการส่งออก. 2556. อุตสาหกรรมการส่งออกปลาพ่นน้ำกระป๋องของ
ไทย. (Online). <http://www.dft.moc.go.th.>, 13 มีนาคม 2556.

สำนักบริหารการค้าสินค้าทั่วไป กลุ่มเกษตร. 2556. ปลาพ่นน้ำกระป๋อง. (Online).

<http://www.dft.moc.go.th.>, 13 มีนาคม 2556

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. 2556. ปริมาณการผลิต กำลังการผลิต และการจำหน่ายปลาพ่นน้ำ
กระป๋องของประเทศไทย. (Online). www.oie.go.th., 17 มีนาคม 2556

สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ นครซิดนีย์. 2556. ตลาดสินค้าเกษตรและอาหาร
ในออสเตรเลีย. (Online). <http://www.ditp.go.th.>, 25 พฤษภาคม 2555

Branson, W. H. 1989. **Macroeconomic Theory and Policy**. 3rd ed. New York: Harper&Row,
Publishers.

Organisation for Economic Co-Operation and Development. 2013. **Australia GDP
per capita**. (Online). <http://www.oecd.org/>, 22 March 2013

ภาคผนวก ก
ข้อมูลการค้าปลาน้ำกระป๋องของประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย

กฎระเบียบในการนำเข้าสินค้าอาหารประเภททั่วไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. ขั้นตอนการนำเข้าสินค้าประเภทอาหาร

โดยทั่วไปสินค้าที่นำเข้าไปยังประเทศออสเตรเลียก่อนที่จะนำออกสู่ตลาดจะต้องผ่านพิธีการหรือขั้นตอนทางศุลกากร ซึ่งผู้นำเข้าอาจจะดำเนินการผ่านพิธีการที่สำนักศุลกากร หรือผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์อัตโนมัติ ซึ่งเชื่อมโยงกับระบบของกรมศุลกากรประเทศออสเตรเลีย การเข้าสู่ระบบดังกล่าวจะต้องได้รับการอนุมัติก่อน หากเป็นการนำเข้าสินค้าประเภทอาหารรายละเอียดต่างๆของสินค้าจะถูกส่งไปให้ Australian Quarantine and Inspection Service (AQIS) ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบอาหารนำเข้าให้เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าอาหารด้านความปลอดภัยอีกต่อหนึ่งและจะต้องได้รับการตรวจสอบก่อนที่จะมีการตรวจปล่อยต่อไป

นอกจากนั้น หากอาหารหรือวัสดุที่หีบห่อเกี่ยวกับข้อกำหนดทางด้าน Quarantine ในการนำเข้าพืชและสัตว์ สินค้าเหล่านั้นจะต้องไปเป็นตามกฎระเบียบด้าน Quarantine ของประเทศออสเตรเลียก่อน สินค้านั้นถึงจะถูกตรวจปล่อยออกสู่ตลาดได้

2. สินค้าประเภทอาหารซึ่งต้องมีการตรวจสอบ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 กลุ่มสินค้าที่มีความเสี่ยง (Risk Categories) สินค้าประเภทนี้จะถูกแจ้งไปยัง Import Food Inspection Program (IFIP) ทุกครั้งที่มีการนำเข้า เนื่องจากเป็นอาหารที่มีโอกาสจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภคได้ง่ายหากผลิตไม่ได้มาตรฐาน อย่างไรก็ตามการตรวจสอบจะทำมาน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับประวัติของผู้ส่งออกว่าดำเนินการสอดคล้องกับข้อกำหนดมากน้อยเพียงใด หากมีประวัติจะมีการตรวจสอบน้อย รายการ รายการสินค้าที่มีความเสี่ยงจะมีการทบทวนทุกๆ 6 เดือน

2.2 กลุ่มสินค้าที่ต้องตรวจสอบดูแลใกล้ชิด (Active Surveillance) เป็นกลุ่มที่หน่วยงานต้องการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติมโดยอิงจากประวัติเดิมและเห็นว่าควรมีการดูแลใกล้ชิดว่ามีการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการผลิตและบรรจุหีบห่อหรือไม่ และควรจัด

อยู่ในกลุ่มสินค้าที่มีความเสี่ยง หรือกลุ่มสินค้าที่เลือกสุ่มตรวจต่อไป สินค้าประเภทนี้ AQIS จะมีการตรวจสอบประมาณร้อยละ 10 ของปริมาณการนำเข้าสินค้าจากแต่ละประเทศ

2.3 กลุ่มสินค้าที่เลือกสุ่มตรวจ (Random Surveillance) สินค้าประเภทนี้จะมีการตรวจสอบร้อยละ 5 ของปริมาณการนำเข้าสินค้าประเภทนี้ทั้งหมดไม่ว่าจะนำเข้ามาจากแหล่งใด

3. การตรวจปล่อยสินค้า

3.1 กลุ่มสินค้าที่มีความเสี่ยง สินค้าประเภทนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบโดยละเอียด ทั้งนี้หากสินค้าเหล่านั้นมี Food Control Certificate อยู่แล้วอาจจะไม่มีการตรวจสอบมากนัก แต่หากสินค้าต้องผ่านขั้นตอนการตรวจสอบ เจ้าหน้าที่จะแจ้งเวลาสถานที่ และการสุ่มตรวจสินค้าให้ทราบ ซึ่งโดยปกติสินค้าที่มีความเสี่ยงจะไม่มีการตรวจปล่อยจนกว่าผลการตรวจสอบจะเป็นที่น่าพอใจ

3.2 กลุ่มสินค้าที่ต้องตรวจสอบดูแลใกล้ชิด และกลุ่มสินค้าที่เลือกสุ่มตรวจ โดยปกติสินค้าทั้งสองประเภทนี้กรมศุลกากรจะแจ้งให้ AQIS ทราบ และตรวจสอบก่อนที่จะมีการตรวจปล่อย ดังนั้นผู้นำเข้าจะต้องแจ้งให้สำนักงานตรวจสอบสินค้าประเภทอาหารในท้องถิ่นทราบเพื่อกำหนดการนัดหมายเวลาและสถานที่ในการตรวจสอบต่อไป

4. การระงับการนำเข้าสินค้า

หากผลการตรวจสอบปรากฏว่าสินค้านั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าประเภทอาหารของออสเตรเลีย อาจจะมีการระงับการนำเข้าจนกว่าผลการตรวจสอบจนกว่าผลการตรวจสอบทางห้องปฏิบัติการจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

5. การตรวจสอบของ Import Food Inspection Program (IFIP)

เจ้าหน้าที่ IFIP จะทำการตรวจสอบสินค้าให้เป็นไปตามข้อตกลงของ Australian Food Standard Code และข้อกำหนดทางด้านฉลากและความสะอาดอื่นๆ (Labelling Compliance and General Cleanliness) เช่น

- ฉลากต้องเป็นภาษาอังกฤษ
- คำอธิบาย ผู้ผลิต รายละเอียดของผู้นำเข้า ประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า วันที่ และจำนวนสินค้าที่ปรากฏจะต้องถูกต้อง
- ส่วนผสมของอาหาร ฉลาก และขนาดตัวอักษร จะต้องสอดคล้องกับข้อกำหนด
- เจ้าหน้าที่อาจจะนำตัวอย่างสินค้ามาวิเคราะห์ทางด้าน Microbiology เพื่อหาสารพิษตกค้าง การใช้สารเสพติดและส่วนผสมที่ไม่ถูกต้อง เป็นต้น ซึ่งโดยปกติเจ้าหน้าที่จะแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุผลและความจำเป็นในการวิเคราะห์
- หากสินค้าจะต้องมีการตรวจสอบในห้องปฏิบัติการ AGAL (The Australian Government Analytical Laboratories) จะเป็นผู้ตรวจสอบในนามของ IFIP

ดังนั้น ผู้นำเข้าจะต้องทราบเกี่ยวกับข้อตกลงตาม Food Standard Code เหล่านี้ ซึ่งจะทำให้ลดความเสี่ยงอันเกิดจากการเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น และในกรณีที่ต้องมีการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการจะก่อให้เกิดความล่าช้าได้

6. สินค้าที่นำเข้าไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

หากสินค้าที่นำเข้าไม่เป็นไปตามข้อกำหนด หากเป็นไปได้เพียงเล็กน้อยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบอาจจะให้คำแนะนำให้มีการแก้ไขที่ถูกต้องก่อนที่จะสินค้านั้นจะมีการนำเข้าครั้งต่อไปในบางกรณี หากเป็นไปได้ผู้นำเข้าจะต้องทำการแก้ไขให้ถูกต้องก่อน โดยเฉพาะในกรณีของความผิดพลาดของฉลาก และในบางกรณีอาจจะ Re-Export สินค้าไปประเทศอื่นๆ หรือในกรณีร้ายแรงอาจจะให้มีการทำลายสินค้านั้นทันที

7. ใบรับรอง (Certification)

สินค้าอาจจะไม่ต้องผ่านขั้นตอนการตรวจสอบสินค้า การตรวจแบบสุ่มตัวอย่าง หรือการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ เนื่องจาก AQIS ได้มีการตกลงกับหลายประเทศในการให้การยอมรับใบรับรองจากต่างประเทศ สำหรับประเทศไทยข้อตกลงที่มีอยู่คือ กรมวิชาการเกษตร และกรมประมง ซึ่งโดยทั่วไปสินค้าประเภทอาหารที่มีใบรับรองจากหน่วยงานเหล่านี้มักจะสามารถนำเข้าได้โดยไม่ต้องมีการตรวจสอบ ยกเว้นการสุ่มตรวจตามปกติ หรือมีวัตถุประสงค์เพื่อการตรวจนับ หรือมีข้อสงสัยบางประการ

8. การตกลงด้านคุณภาพ (Quality Assurance)

เพื่อความสะดวกในการนำเข้า AQIS ได้มีการตกลงด้านคุณภาพกับผู้ผลิตต่างประเทศ ซึ่งภายใต้การตกลงดังกล่าว บริษัทต่างประเทศจะต้องมีเอกสารที่แสดงว่าสามารถผลิตสินค้าประเภทอาหารได้ตามมาตรฐานของประเทศออสเตรเลีย โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐาน ISO 9000

ตารางผนวกที่ 1 การลดภาษีของประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย

รายการ

ไทย

ออสเตรเลีย

ตัวอย่างสินค้า

	จำนวนสินค้า	ร้อยละ	จำนวนสินค้า	ร้อยละ	
ลดเหลือ 0 ทันที และเป็น 0 อยู่แล้ว	2,724	49.48	5,083	83.21	ไทย : วิทยุพีช โกล์และของปรุงแต่งที่ทำจากโกล์ สีนแร่ เชือกเพลิง เคมีภัณฑ์ หนังสือ หนังสือนักเรียน เสื้อไหม เส้นใยทอจากพืช อัญมณี ตะกั่ว โลหะ รถยนต์นั่งขนาดเกิน 3000 ซีซี
					ออสเตรเลีย : เนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากนม ทองแดง อะลูมิเนียม ตะกั่ว ดินบุก เครื่องจักร เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ รถยนต์
ลดเหลือ 0 ภายในปี 2550	2,411	43.8	786	12.86	ไทย : ผักผลไม้ พลาสติก กระดาษ สิ่งทอ เสื้อผ้า เหล็ก เครื่องจักร
					ออสเตรเลีย : ปลาทุ่นำกระป๋อง สับปะรดกระป๋อง สับปะรดไม่บรรจุภาชนะอัดลม น้ำสับปะรด รองเท้า เหล็ก เคมีภัณฑ์ พลาสติก ชิ้นส่วนยานยนต์
ลดเหลือ 0 ภายในปี 2558	313	5.69	239	3.91	ไทย : นมข้น บัตเตอร์มิลค์ น้ำผึ้ง ส้ม องุ่น มันฝรั่งปรุงแต่ง ไวน์ แอลูมิเนียม สิ่งพิมพ์ แป้งพิมพ์ แผงคอนโซลและฐานรองรับอื่นๆ
					ออสเตรเลีย : เสื้อผ้า
ทั้งหมด	5,505	100	6,108	100	

ที่มา: กรมเจรจาต่างประเทศ (2556)

ตารางผนวกที่ 2 การส่งออกปลาทุ่นำกระป๋องของประเทศต่างๆในตลาดโลก พ.ศ.2555

ประเทศ	ปริมาณ (Kg)	มูลค่า (USD)	สัดส่วน (ร้อยละ)
Thailand	559,492,763	2,673,478,350	49.90
Spain	85,870,519	573,098,240	10.70
Indonesia	72,184,761	351,534,881	6.56
Mauritius	59,953,964	329,206,134	6.14
China	56,855,687	313,144,283	5.84
Viet Nam		214,107,575	4.00
Italy	17,078,317	137,137,298	2.56
Netherlands	19,809,927	111,463,989	2.08
Papua New Guinea	19,248,700	102,365,877	1.91
El Salvador	17,475,405	96,976,520	1.81
Germany	12,940,744	62,940,179	1.17
Portugal	8,477,112	56,996,444	1.06
Madagascar	7,473,371	37,673,642	0.70
Colombia	5,513,506	37,443,844	0.70
Belgium	4,724,834	28,700,792	0.54
United Kingdom	4,215,492	25,608,370	0.48
France, Monaco	3,886,862	25,236,058	0.47

ที่มา: กรมประมงต่างประเทศ (2556)

ตารางผนวกที่ 3 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลาทูน่ากระป๋องของประเทศไทย

ไปยังประเทศต่างๆ ปี 2555

ประเทศ	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
USA	106,938.53	17,319.65
AFRICA47	120,565.50	15,236.49
MIDDLE EAST15	74,376.48	10,858.74
EU27	58,599.88	9,031.26
Australia	43,255.02	7,341.78
Japan	32,984.03	6,146.51
Canada	27,102.38	4,595.86
SOUTH AMERICA12	23,140.58	2,602.05
ที่มา: กรมประมงต่างประเทศ (2556)		

ตารางผนวกที่ 4 มูลค่าและปริมาณการนำเข้าปลาทูน่าแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศต่างๆ ปีพ.ศ. 2555

ประเทศ	ปริมาณ(ตัน)	มูลค่า(ล้านบาท)
Taiwan	19,239.44	2,087.84
Fiji	2,545.18	281.24
China	2,398.96	270.63
Japan	13,407.74	1,452.48
USA	1,227.31	142.68
Vanuatu	4,720.35	529.08
Indonesia	2,015.83	228.95
ที่มา: กรมประมงต่างประเทศ (2556)		

ภาคผนวก ข

ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณผลกระทบของการลดภาษีนำเข้าระหว่างประเทศออสเตรเลียและประเทศ
ไทยต่ออุตสาหกรรมปลาทูน่ากระป๋อง

ตารางผนวกที่ 5 มูลค่า ปริมาณการนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจาก

ประเทศไทย รายได้เฉลี่ยต่อหัวและอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างไทยและออสเตรเลีย

ปี	ปริมาณการนำเข้า ปลาทูน่ากระป๋อง (ตัน) ¹	ราคานำเข้าปลาทูน่า กระป๋อง(ล้านบาทต่อตัน) ²	รายได้เฉลี่ยต่อ หัว(ดอลลาร์) ³	อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อ ดอลลาร์ออสเตรเลีย) ⁴
2545:Q1	4,864.05	10.23	13747	22.6373
2545:Q2	5,047.59	9.87	13909	23.576
2545:Q3	4,966.86	10.41	13928	23.015
2545:Q4	6,102.58	10.47	13992	24.2007
2546:Q1	8,430.54	10.37	13949	25.3595
2546:Q2	6,338.79	9.67	14051	27.0456
2546:Q3	5,464.26	9.94	14189	27.1636
2546:Q4	6,392.20	9.94	14386	28.441
2547:Q1	7,041.95	10.16	14451	30.0055
2547:Q2	6,139.90	9.88	14520	28.6952
2547:Q3	6,578.89	9.33	14580	29.2815
2547:Q4	8,866.75	9.64	14648	30.4224

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ปี	ปริมาณการนำเข้า ปลาทูน่ากระป๋อง (ตัน) ¹	ราคานำเข้าปลาทูน่า กระป๋อง(ล้านบาทต่อตัน) ²	รายได้เฉลี่ยต่อ หัว(ดอลลาร์) ³	อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อ ดอลลาร์ออสเตรเลีย) ⁴
2548:Q1	6,670.27	9.60	14686	29.9431
2548:Q2	7,612.71	9.26	14735	30.7732
2548:Q3	7,458.19	8.07	14876	31.3399
2548:Q4	8,141.82	8.09	14908	30.4836
2549:Q1	8,071.68	8.61	14901	29.0764
2549:Q2	7,165.76	9.00	14889	28.4046
2549:Q3	6,863.40	8.77	14963	28.4972
2549:Q4	8,441.14	8.51	15148	28.1271
2550:Q1	7,664.82	8.19	15327	27.9315
2550:Q2	6,154.17	8.48	15374	28.7756
2550:Q3	8,234.70	7.90	15421	28.8098
2550:Q4	10,020.47	7.38	15445	30.1431
2551:Q1	9,338.08	7.47	15542	29.3137
2551:Q2	9,696.31	7.47	15512	30.4494
2551:Q3	10,741.02	6.57	15535	30.0552
2551:Q4	9,679.54	6.19	15343	23.4227
2552:Q1	7,789.75	6.93	15406	23.3976

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ปี	ปริมาณการนำเข้าปลา ทูน่ากระป๋อง (ตัน) ¹	ราคานำเข้าปลาทูน่ากระป๋อง (ล้านบาทต่อตัน) ²	รายได้เฉลี่ยต่อหัว (ดอลลาร์) ³	อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อ ดอลลาร์ออสเตรเลีย) ⁴
2552:Q2	7,276.83	7.72	15336	26.3248
2552:Q3	8,416.82	7.68	15373	28.2676
2552:Q4	9,071.20	7.90	15444	30.2303
2553:Q1	11,050.29	8.53	15467	29.7011
2553:Q2	9,627.72	8.30	15519	28.5668
2553:Q3	9,790.31	7.51	15580	28.5306
2553:Q4	10,616.49	8.00	15668	29.6116
2554:Q1	11,988.70	7.65	15537	30.6829
2554:Q2	11,614.53	7.32	15669	32.1709
2554:Q3	8,027.98	6.65	15783	31.6541
2554:Q4	10,686.30	6.19	15821	31.3451
2555:Q1	9,652.49	6.13	15963	32.7214
2555:Q2	9,837.70	6.03	15971	31.6037
2555:Q3	10,441.47	5.69	16029	32.5646
2555:Q4	13,323.36	5.79	16064	31.8656

ที่มา: 1,2 กรมประมงต่างประเทศ (2556)

3 Organisation for Economic Co-Operation and Development (2556)

4 ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556)

ตารางผนวกที่ 6 ค่าสถิติจากการทดสอบสมการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้า
ปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย

(ก่อนแก้ปัญหา Autocorrelation)

Dependent Variable: LOG(Q)

Method: Least Squares

Date: 04/03/14 Time: 19:05

Sample (adjusted): 2545Q3 2555Q4

Included observations: 42 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	9.060530	0.041555	218.0385	0.0000
DLOG(P(-1))	-1.043617	0.610718	-1.708838	0.0956
DLOG(EX(-1))	-0.801270	0.674300	-1.188299	0.2421
DLOG(GCAP(-1))	-15.72948	7.142646	-2.202193	0.0338
R-squared	0.146686	Mean dependent var	9.024527	
Adjusted R-squared	0.079319	S.D. dependent var	0.226223	
S.E. of regression	0.217066	Akaike info criterion	-0.126838	
Sum squared resid	1.790470	Schwarz criterion	0.038654	
Log likelihood	6.663601	F-statistic	2.177418	
Durbin-Watson stat	0.794377	Prob(F-statistic)	0.106600	

ตารางผนวกที่ 7 ค่าสถิติจากการทดสอบสมการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้า
ปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลียจากประเทศไทย
(หลังแก้ปัญหา Autocorrelation)

Dependent Variable: LOG(Q)
 Method: Least Squares
 Date: 04/03/14 Time: 19:38
 Sample (adjusted): 2546Q2 2555Q4
 Included observations: 39 after adjustments
 Convergence achieved after 10 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	9.314342	0.494850	18.82256	0.0000
DLOG(P(-1))	-0.937716	0.361431	-2.594458	0.0142
DLOG(EX(-1))	-0.888310	0.389293	-2.281855	0.0293
DLOG(GCAP(-1))	-6.588645	3.516605	-1.873581	0.0701
AR(1)	0.515561	0.148691	3.467327	0.0015
AR(2)	-0.167606	0.167760	-0.999086	0.3252
AR(3)	0.561439	0.135899	4.131292	0.0002
R-squared	0.660377	Mean dependent var		9.045214
Adjusted R-squared	0.596697	S.D. dependent var		0.212895
S.E. of regression	0.135201	Akaike info criterion		-1.002953
Sum squared resid	0.584942	Schwarz criterion		-0.704365
Log likelihood	26.55757	F-statistic		10.37034
Durbin-Watson stat	1.851868	Prob(F-statistic)		0.000002
Inverted AR Roots	.96	-.22-.73i	-.22+.73i	

ตารางผนวกที่ 8 การตรวจสอบปัญหา Heteroscedasticity ด้วยวิธี White Heteroskedasticity
 ของสมการปริมาณอุปสงค์การนำเข้าปลาทูน่ากระป๋องของประเทศออสเตรเลีย
 จากประเทศไทย

White Heteroskedasticity Test:

F-statistic	0.910764	Prob. F(6,32)	0.499754
Obs*R-squared	5.688542	Prob. Chi-Square(6)	0.458968

Test Equation:

Dependent Variable: RESID^2

Method: Least Squares

Date: 04/17/14 Time: 15:04

Sample: 2546Q2 2555Q4

Included observations: 39

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.011069	0.004804	2.304144	0.0279
DLOG(P(-1))	-0.018947	0.052844	-0.358557	0.7223
(DLOG(P(-1)))^2	-0.595799	0.635742	-0.937172	0.3557
DLOG(EX(-1))	-0.104698	0.066030	-1.585613	0.1227
(DLOG(EX(-1)))^2	0.947386	0.547854	1.729267	0.0934
DLOG(GCAP(-1))	1.395557	0.944840	1.477030	0.1494
(DLOG(GCAP(-1)))^2	-74.71749	90.68039	-0.823965	0.4161
R-squared	0.145860	Mean dependent var	0.014999	
Adjusted R-squared	-0.014291	S.D. dependent var	0.017270	
S.E. of regression	0.017393	Akaike info criterion	-5.104383	
Sum squared resid	0.009680	Schwarz criterion	-4.805795	
Log likelihood	106.5355	F-statistic	0.910764	
Durbin-Watson stat	1.962067	Prob(F-statistic)	0.499754	

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล

นางสาวรัชฎานันต์ ลาพร

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 24 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2532

สถานที่เกิด
ประวัติการศึกษา

จังหวัดสุพรรณบุรี
เศรษฐศาสตรบัณฑิต
สาขาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สิงสัทวี มทวืทยาลัยเกษตรศาสตร์